

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXII. ÉVFOLYAM, 20. SZÁM

ÁRA: 1,20 Ft

1980. NOVEMBER 27.

A HPCS-k helye, szerepe

Pártbizottsági ülés

Párttagságunk közös feladatáról volt szó november 13-án a pb ülésen: A HPCS-k tevékenysége és annak hatása a hallgatókra. Az előterjesztett anyag és a hatására kibontakozott vita sok szempontból figyelemre méltó.

Szarvas László pb-titkár bevezetőjében hangsúlyozta, hogy az anyagot sokoldalúan készítették elő, s noha a HPCS-k munkájának pozitívumait nem mindig tükrözi, megpróbálták a legfontosabbakat kiemelni: hogyan lehet segíteni a tevékenység kisu-gárzását, emelni a hatásfokát.

A vizsgált téma — állapította meg az írásos anyag — két szempontból is fontos feladatot:

- párttagságunk 27 százaléka a hallgatók közül kerül ki, munkájuk segítése, irányítása központi feladatunk közé tartozik pártbizottságunknak;
- párttag hallgatóink állnak legközelebb hallgatóinkhoz, ezért munkájuk közvetlen befolyással van csoportjaink, KISZ vezetőinkre.

Részletesen beszámol az anyag hallgatói párttagjaink létszámáról és tanulmányi munkájáról.

Az első évfolyamon összesen 31 párttag van, ez az évfolyam 6,2 százaléka. Közöttük sok a SZET-es hallgató (41 százalék), ami a pártmunka szempontjából előny jelent, más területen viszont megoldásra váró kérdéseket vet fel.

„Jelenleg 108 párttag hallgatónk van, összesen nappali tagozatos hallgatóink 5,8 százaléka párttag. Ez az átlagos szám elég nagy szóródást takar. Agrár szakos hallgatóink közül csak 2,3 százalék, közlekedési szakon 2,7 százalék, a külgazdasági szakon mindössze 0,98 százalék a párttag arány.”

Párttag hallgatóink átlagos tanulmányi eredménye általában magasabb az adott hallgatói közösség átlagos tanulmányi eredményeinél. Viszont a tanár és külgazdasági szakos hallgató párttagok átlagos tanulmányi eredménye jelentősen alatta marad a szak egészének átlageredményeinél.

Párttag hallgatóink 16,7 százaléka (18 fő) jeles vagy erős jó eredményt ért el.

De szólt az anyag arról is, hogy „az 1979/80-as tanévben 5 hallgató párttagunk átlageredménye nem érte el a 2,5-et és a párttagok 22 százaléka 2,5 és 3,5 között volt.” Az eredmények javítása céljából a tanulmányi munka folyamatos ellenőrzésére hívta fel a beszámoló az alapszervezetek és a HPCS-k figyelmét. „Fokozott figyelmet kell fordítani az I. évfolyam pg tanulására... Megnyugtató viszont, hogy 3,5 alatt csak a közlekedési szak (2,7) és a külgazdasági szak (3,25) hallgatói vizsgáltak az ideológiai tárgyakból. Összességében jelzik a hallgatóink jó hozzáállását e tárgyak tanulásához.”

A SZET-es hallgatók tanulmányi szempontból másodévtől folyamatosan felzárkóznak a többi hallgatóhoz.

Megvizsgálva a párttag hallgatók létszámát a KISZ-szervezet tagozódása szerint, látható, hogy az ipari szak KISZ szakvezetősége és a nemzetközi szak szakvezetősége van a legkedvezőbb helyzetben. Az ipari szakon 18 párttag hallgató segíti a KISZ-szakvezetőségi munkát, a 18 párttagból 9 hallgató (50 százalék) választott funkciót tölt be, amelynek jelentős része KISZ-funkciót jelent. A kedvező helyzetet rontja a nemzetközi szakon az a tény, hogy az V. évfolyamon van párttag hallgatónk 45 százaléka, pártmeg-

bízattal való ellátottságuk lényegesen gyenge (1 fő!).

Legrosszabb helyzetben az agrár szakvezetőség van, ahol mindössze 2 hallgató párttag segítségére támaszkodhatnak. Nem sokkal jobb a helyzet a közlekedési, a külgazdasági és tervgazdasági szakvezetőségeknél sem.

„Külön kell szólni a tanárszakos párttag hallgatóinkról. E hallgatók feladata lesz a jövő szakembereink szakmai képzése, a mindenkori fiatal nemzedék nevelése, politikai arculatának formálása. Ebből a szempontból vizsgálva párttag hallgatóink arányát, nem tekinthetjük kielégítőnek a 6 százalékos részarányt.”

A HPCS-k tevékenységéről és a pártalapszervezeti munkában való részvételükről szól a beszámoló második része.

A HPCS-k általában féléves munkaterv szerint végzik munkájukat. Probléma azonban, hogy az alapszervezeti munkatervnek nem mindig differenciáltak, s nem jelölik meg a HPCS-k sajátos teendőit. A HPCS tagokkal folytatott beszélgetésekből is kiténik, hogy

„nincs egyértelműen meghatározva egyetemünkön a HPCS-k feladata. Nehezebb munkájukat, hogy sok esetben csak a HPCS-ken találkozik a tagság. Szétvárosításuk egy-egy évfolyamon esetenként befolyásuk, mely elsősorban az állami csoportokban vagy a kollégiumban ahol laknak érvényesül.

A széles hallgatószám nem nagyon érzékeli párttag hallgatóink jelenlétét. Nem megnyugtató hallgatói párttagjaink pártmegbízottságainak aránya. Néhányan közülük KISZ- és pártfunkciót is betöltenek egyszerre, sokan választott tisztségviselőik. Jelentős azonban azoknak az aránya, akiknek nincs megfelelő pártmegbízottsága.

Az utóbbi KISZ-választásokon a kari vezetés helyén

létrejött KISZ-szakvezetőségekbe kevés párttag került. A korábbi hagyományos munkafarmák (pl. politikai táborok) sorvadásra is kedvezőtlenül hatottak a HPCS-KISZ viszonyára. Egyes HPCS tagok — KISZ-vezetőként — nem elsősorban az alapszervezeti mozgalmi élet fellendülését, segítését akarják, hanem a KISZ-aktív létrehozásán fáradoznak. Véleményünk szerint

az „aktív KISZ-alapszervezete” megerősítéséért helyett a KISZ-vezetőknek nagyobb hatást kellene kifejteni az egyes KISZ-alapszervezetek életének fellendítéséért is. A politikai tisztázatlansághoz hozzájárult a KISZ egyetemi irányító szerveinek tapasztalatlansága, tehetetlensége, de a pártirányítás gyengesége is.

A hallgatói pártcsoportok fontos feladata — és lehetősége — a hallgatók körében tapasztalható politikai-ideológiai nézetek feltárása, azoknak elvszerű megvitatása is. Ehhez feltétlenül szükséges az oktatói-tanszéki pártcsoportokkal való kapcsolatok tartalmas kiépítése. Erre a nemzetközi kapcsolatok szak, az ipari szak és a pénzügy szak esetében jó példákat ismerünk. Mások azonban ez a kapcsolat esetleges. Miután a taggyűlések nem mindig váltak tényleges vita fórummá és az egységes szemlélet kialakításának színterévé, e kapcsolatok erősítését minden szak- és pártcsoport esetében elengedhetetlennek tartjuk.”

A hallgatói pártcsoportoknak több segítséget kell kapniuk a KISZ egyetemi helyéről, szerepéről folyó vitákhoz is. Mindenek előtt ebben kell a hallgatói és oktatói párttagok véleményét megismerni, együttes fellépését elősegíteni.

(Folytatás az 5. oldalon.)

Sinen vannak

Fotó: Balázs Gusztáv

Pozsonyi Nemzetközi TDK

November elején immár tizenegyedik alkalommal rendezték meg Pozsonyban hét KGST-ország — Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, NDK és a Szovjetunió — közgazdász hallgatóink tudományos konferenciáját. A több mint 21-en közülük 21-en képviselték hazánkat, akik 16 dolgozatot ismertettek a különböző szekciók munkája során. Az 5 magyar felsőoktatási intézmény hallgatóiból álló küldöttségben tizenketten voltak egyetemünkről. Rajtuk kívül dr. Fekete Ferenc vezetésével a tanárok egy kis csoportja is tagja volt a delegációnak, akik egyben a zsűri munkájában is részt vettek.

Az idei konferenciát a „tudományos-technikai haladás — mint a KGST gazdasági hatékonyságának forrása” cím jegyében rendezték meg, miként a rendezők fogalmazták, azért, hogy „korunk követelményének megfelelően” ez a konferencia is „szélesítse a tudományos kutatás alapjait, elsősorban nemzetközi szerzői kollektívák formájában”. Erre nagyon szép példa az a szoros együttműködés és barátság, amely a pozsonyi és egyetemünk agrár tanszékei, illetve hallgatói között az évek során létrejött. Ennek magyar részről egyik alapját jelentik azok a csoportmunkák, amelyek az utóbbi években az ideén végzett agrárok készítették, szép sikereket érve el mind a hazai, mind a pozsonyi versenyeken.

Jó néhány magyar diák az előadásaival kapcsolatban a valóságban is tapasztalhatta

azokat, az esetenkénti értelmességbeli eltéréseket, amelyek például a magyar, illetve a többi szocialista ország közgazdaságtudományában előfordulnak. Néhányszor kissé meglepődve vetők tudomásul azt az értetlenséget, ami például olyan témák iránt nyilvánult meg, mint a vállalati önállóság, marketing, vagy a matematika egyes területei. Mindenesetre nagyon érdekes és hasznos volt megismerni azt, hogy milyen témákkal és hogyan foglalkoznak a többi szocialista ország közgazdász hallgatói. Minden alkalommal tanulság magyar diákok számára, hogy az orosz nyelv aktív használatában még mindig vannak hiányosságok, és sokszor a másik nem szláv nyelvű ország, az NDK diákjai is jobban beszélték ezt a nyelvet.

A szakmai rendezvényeken kívül számos szervezett és magánprogramok — városnéző körutazás, séta az óvárosban, látogatás egy tsz-ben, találkozás szlovák és ottani magyar diákokkal, valamint a közös esti összejövetelek — tették emlékeztetővé ezt a pár napot. Ehhez még hozzájárult az is, hogy a magyar diákok a versenyen is szépen szerepeltek. A kiosztott 5 laureát és 5 különdíj közül egyetemünk hallgatói az előbbiből, két dolgozatért (Király Júlia, agrár-csoport), a különdíjért pedig háromért (Kiss László, Szokolczay Árpád, Dezséri Kálmán) részesültek. A díjazottak közül ketten tagjai a szakkollégiumnak.

D. K.

Diplomakiosztó

re sikerült ez a zökkenőmentes bekapcsolódás a folyamatos munkába? — tettem fel a kérdést Ruttkai Róbert tervgazdasági szakon végzett közgazdának.

— Természetesen nagy jelentőségű számomra a diploma megszerzése. Tapasztalataim még nagyon frissek, körülbelül fél éve dolgozom jelenlegi munkahelyemen, mellyel egy éves szerződésem volt, egyetlen feltételleként diplomamunkám témájának megadását köztölték. Tapasztalataim azt bizonyítják, hogy a diploma megszerzése nem jelent szakemberré válást, ezt az utat nekünk magunknak kell végigjárni, a gyakorlati problémák megismerésén, sikeres megoldásán keresztül.

A kereskedelmi kar ünnepi szónoka, Forgách Tibor ezeket mondta a diplomásoknak: „Az oklevéllel nem szerettek monopoljogot! A pályán versenytársak vannak, a más egyetemen és főiskolán végzetek is azok. Hallgatóink letették az államvizsgát, de az igazi vizsgák elé csak most fognak állni!”

— Mennyire sikerült legyőzöd azokat az akadályokat, amelyeket az élet állított eléd, mennyire sikerült az igazi magunk szellemi gyarapításáról és az elkövetkezendő feladatokról: jelen és jövő követelményeiről, a közgazdasági munkába való sikeres, zökkenőmentes bekapcsolódásról.”

— Mit jelent számomra a diploma megszerzése, mennyi-

A gyakorlati élet követelményei azonban nehéz feladatok elé állítanak.

— Kaptál-e segítséget új munkahelyeden a beilleszkedéshez?

— Konkrét támogatást nem, de színterem mindenkinek saját magának kell megtalálnia a munkaköréhez szükséges kapcsolatokat és ismereteket.

— Mennyiben valósultak meg elképzeléseid, nem tapasztaltad-e, hogy ezen a területen a lányok hátrányos helyzetből indulnak?

— Elmondhatom, hogy elképzeléseim valóra váltak, sikerült ilyen feltételekkel vehetjük fel a versenyt. Ugyanez tapasztalható a vállalatoknál és intézményeknél életbe lépő létszámcsoökkentések esetében, amely sajnos azokat sújtja, akik ugyan nagy tapasztalattal, de nem megfelelő képzettséggel rendelkeznek.

— Ön a tanulást mellett dolgozott. Munkahelyén nem tapasztalta-e a kollégák rossz szállítását, eltelté véleményét, nehéz feladatvállalásával kapcsolatban?

— Úgy tapasztaltam, ha a munkám intenzitásában nem történik változás — és arra törekedtem, hogy ez ne is következzen be —, nem érheti szó a ház elejét, a kollégák a legnagyobb segítőkészséggel támogatják elképzeléseimet.

Kovács

kal már rendelkeznek, részük-ről ez az öt év külön lemondást jelentett, de a legnagyobb áldozatot családjuk és kollégáik vállalták.”

— Estések szájából gyakran elhangzik az a lehangoló vélemény, hogy az egyetemen eltöltött évek eredménye az előrelépést jelentő papír, a diploma megszerzése és az oktatás, az ismeretek színvonala nem megfelelő — fordultam Molnár Jánoshoz, ipari karon végzett esti-levelező tagozatos közgazdához.

— Ez elhamarkodott, felszínes vélemény. Ma, amikor egyre nagyobb teret kap a vállalati önállóság, nagy szükség van tudományosan megalapozott közgazdasági szemlélettel bíró vezetésre. A régi nagy tapasztalattal rendelkező „öregekkel” csakis ilyen feltételekkel vehetjük fel a versenyt.

— Úgy tapasztaltam, ha a munkám intenzitásában nem történik változás — és arra törekedtem, hogy ez ne is következzen be —, nem érheti szó a ház elejét, a kollégák a legnagyobb segítőkészséggel támogatják elképzeléseimet.

Nem érdeklődési körök?!...

AMIKOR AZ ÉVFOLYAM-VEZETŐSÉGRŐL beszélgetünk, én még egészen más képp képzeltem. Arról volt szó, hogy nem minden csoportban találta meg mindenki a helyét, sőt, van olyan társaság is, ahol szinte senki nem érzi jól magát. És arra a kérdésre; hogy: „csoport vagy évfolyamszinten szerveznél szívesebben programot az elsősöknek?” — kevesen választották a csoportos formát, mert valahol ők is érezték, hogy nem minden jött úgy össze, ahogy szeretnék volna. Nem jellemző ez az elsősök egészére, de azért jelentős számban vannak ilyen emberek, és velük is foglalkozni kell.

Magyar Éva ismertette az instruktorok terveit, javaslatait, amelynek realizálódását az elsősökkel való beszélgetések tapasztalatai is elősegítették. „Merevnek érezzük a cso-

portok adta kereteket, de az elsősöktől is hallottunk olyan véleményeket, hogy évfolyamszinten is szeretnének együtt lenni, ismerkedni egymással.” — olvashattuk néhány hete a Közgazdászban.

Ezek után — mivel sokakban felmerült az igény, és szinte mindenki csak erre várt — beindultak az érdeklődési körök az egyetemen. Céljuk: hobbyjukon, kiugró képességeikben, érdeklődésükön keresztül összefogni az amúgy tébláboló, helyüket nem találó embereket. Legyen egy hely, egy társaság, ahova szívesen mennek, ahol felszabadultan jól érezhetik magukat, barátokra találhatnak.

TEHÁT ELKEZDŐDTEK. A már említett, sokak részéről felmerülő igény és az aktív propaganda sikert ígért. Divinyi Sanyi és Gyömrei Gabi tapasztalatai is elősegítették. „Merevnek érezzük a cso-

(Folytatás a 3. oldalon)

Fotó: Balázs Gusztáv

Meg kell szüntetni a pedagógusok kiszolgáltatottság-érzését

A Pedagógus Szakszervezet XI. kongresszusáról

A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE október 25-26-án tartotta XI. kongresszusát. A 318 megjelent küldött között 39-en képviseltek felsőoktatási intézményt, így egyetemünkről Kreskay Ferenc, a szakszervezeti tanács volt elnöke, Selmeci Lajos, a jelenlegi szb-titkár, valamint meghívottként Ollé Lajos (a központi vezetőség tagja), Csizmadia Ernő rektor, Szarvas László, az egyetemi pártbizottság titkára és Molnárné Szűcs Julianna, a központi számvizsgáló bizottság tagja.

Kongresszusi tapasztalatait Selmeci Lajos osztotta meg velünk.

— A leglényegesebbnek tartom a kongresszussal kapcsolatban, hogy nem dicsülés volt, hanem munkaértékelés, nem könnyilatkoztatások hangzottak el, nem kerteltek, nem szépitették a dolgokat, hanem éles hangon szóltak a társadalmi kérdésekről. A szakszervezeti élet jelenleg forrásban van. A kongresszus a szakszervezet felelősségére irányította a figyelmet, arra, hogy a jogokkal élni kell, de felelősen.

PLENÁRIS ÜLÉSEN és úgy-

nevezett munkabizottságokban üléseztek a küldöttek. Foglalkoztak a szakszervezet belső életével és gazdálkodásával, a közneveléssel, az élet- és munkakörülményekkel, a nevelőtevékenységgel, valamint külön szekcióban tárgyalták a felsőoktatás problémáit.

— A plenáris ülésen — mondta Selmeci Lajos — a szakszervezet belső életével kapcsolatban szó esett a szakszervezetben dolgozók megbecsüléséről, amely a tisztességvállalásra is kihat. Olyan embert kell jó előkészítéssel kiválasztani, aki hajlandó és képes is képviselni az érdekeket. A feladatokat oda kell összpontosítani, ahol a valóságos munka folyik. A szervezeti struktúra nemrég lezajlott átalakítása következtében az előzőek miatt is megnőtt a bizalmi feladata és felelőssége.

Megállapították, hogy az intézményi beruházások nem érik el azt a színvonalat, amit megkövetelne az oktatás. A Művelődési Minisztérium rekonstrukciós tervében az Operaház után az ELTE és az

MKKE szerepel a legfőbb helyen, noha ez utóbbiak felújítása jelentősen késik. Az élet- és munkakörülményekkel kapcsolatban leszögezték, hogy 37 százalékkal nőtt ugyan öt év alatt a bérszínvonal a felsőoktatásban, de nem valósult meg a differenciált bérezés, problémák mutatkoznak a jutalmazási alap képzésében, és nem kielégítő a pedagógusok erkölcsi elismerése sem.

FELSZÓLALT POZSGAY IMRE művelődési miniszter is a plenáris ülésen, aki az iskolai reformra vonatkozóan többek között azt is megállapította, hogy meg kell szüntetni a pedagógusok kiszolgáltatottság-érzését, nem lehetnek csak egyszerű végrehajtói az állami intézkedéseknek. A felsőoktatási szekció munkájáról Selmeci Lajos a következőket mondta:

— Az elmúlt öt évben számos eredményt is elkönyvelhettünk, de a szekció, főleg a problémákra koncentrált. Ezek között is fő helyen foglalkoztunk a fiatalokkal. Mindenki sérelmezte a gyakornoki rendszert megszüntetését. Jó lenne ezt a lehetőséget fenntartani a végzett hallgatók számára. A pályázati rendszer sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, sőt ellenkező hatást ért el, megnehezítette az elhelyezkedést minden szakmában. Javaslatunk szerint felül kell vizsgálni, meg kell változtatni a pályázati rendszert.

A szakszervezeti jogokról megállapították a szekció, hogy a dolgozók és a szakszervezet csak akkor tud beleszólni a különböző ügyekbe, ha megkérdezik őket. Amiről meg sem hallgatják a szakszervezet véleményét, amellyel nem foglalkozni. A szakszervezet egyetlen csoport érdekelt sem fogja egy másik ellen hatóan támogatni.

Az oktatási reform, az egye-

temek szervezeti átalakításának kérdésében nagy bizonytalanság uralkodik, erre sür-gős választ várnak a pedagógusok. A Politikai Bizottság 1981. első felében napirendre tűzi a felsőoktatás problémáit, amikor többek között foglalkoznak majd az egyetemek és főiskolák viszonyával, az oktatási rendszerek egymásra épülésével, ezen intézmények belső szervezetével, az úgynevezett elaprózottsággal is.

A politikai nevelés terén, főleg a pártönkívüliek nevelését vállalja a szakszervezet, de nem szabad különválasztani a párt, a szakszervezet és a KISZ nevelő munkáját.

Január 1-től a költségvetési intézményekben — így az egyetemeken is — új gazdálkodási rendet vezetnek be. Ez helyenként a bürokrácia megnövelésével jár, a szerződéses munkákat visszaszorítja (az egyetemek fejlesztésére szolgáló alapokat is érintye ezzel). A takarékosági intézkedésekre, a hatékonyabb gazdálkodásra természetesen szükség van, de nem az erendeletbe foglalt intézkedésekkel. A KK-val kapcsolatban a szakszervezet korábban is határozottan kiállt, és ez a fellépés akadályozta meg, hogy életbe lépjen ez az alaprendelkezés kapcsolódó intézkedés. Jelenleg még folynak a konzultációk.

A kongresszus végzetül elfogadta a határozatot, majd ajánlásokat tett a SZOT-nak. A Pedagógus Szakszervezet központi vezetőségébe választották egyetemünkről Kreskay Ferencet, a számvizsgáló bizottság tagja maradt Molnárné Szűcs Julianna (aszámvitel tanszék munkatársa), míg a szakszervezetek december 12-14-i országos kongresszusán küldöttként részt vesz Selmeci Lajos is.

B. L.

Nem érdeklődési körök?!...

(Folytatás az 1. oldalról)

Vállalkozási kedv Magyarországon Schütt Manyi külkereskedelmi, Hellebrandt Laci és Váradi Robi politikai köre várta az érdeklődőket; akik csak nem jöttek. Azaz jöttek eleinte ketten-hárman, de aztán ők is elmaradtak. Nem mondták, hogy mit szeretnének, hogy lenne jobb; egyszerűen nem jöttek.

Megtalálták a csoportjukban a helyet, amit kerestek? Elképzelhető. De mindennapi életünkhöz hozzátartozik. — kezdte Disa, a Vállalkozási kedv Magyarországon c. kör egyik vezetője. — „Akit egy kicsit is érdekel a közgazdaság, annak ezekkel a kérdésekkel is foglalkoznia kell. Lehet, hogy az érdeklenség abból adódik, hogy az első-sőkhoz a közgazdaságtan mint tudomány nem áll még elég közel. Az is lehet, hogy az ajánlott irodalom riasztotta el őket, pedig azzal csak a jobb áttekinthetőséget próbáltuk elősegíteni. Végül pedig csak annyit mondhatok: nagyon sajnálom, hogy a részt vevők számának minimálisra csökkenése miatt — az első körön tizennyolcan voltak, a negyedikre már csak egy fiú jött el — nem kerülhetett sor egy olyan beszélgetésre, ahol

mindenki elmondta volna véleményét a kör értelméről, céljáról, a vezetők munkájáról, módszereiről, és aminek segítségével könnyebben, tartalmasabban, eredményesebben dolgozhattuk volna tovább.”

VALAHOGY NEM EGÉSZEN jó ez így. Úgy érzem, hogy ha politikáról van szó, akkor szinte csak a külpolitikára gondolunk. Mintha a belpolitikában a pártkongresszuson és az árszabályozásokon kívül más jelentős esemény nem is történe. Nem vagyunk elég belpolitikusak. A politika itt, az egyetemen kezdődik, amikor a diákság és az ország életével foglalkozunk.

Váradi Robi, a politikai kör egyik vezetője: „Tervünk az volt, hogy aktuális politikai kérdések kapcsán általános politikai fogalmakról beszélgetünk, hogy közelebb hozzunk a kör tagjaihoz a politikát. Hozzánk már az első alkalommal is csak egy lány jött el, másodszor már senki. Úgy hallottam, hogy az első-sők tanulnak, azért nem érnek rá. Megpróbáltunk új időpontot megbeszélni, jobban propagálni a kört, így sem jártunk sikerrel. Remélem, hogy a hamarosan beinduló bridzs- és a második félévben beinduló nyelvi kör eredményesebben fog működni.”

— Már az első körön is csak négy első-s vett részt. A többiek évfolyamfelelősök vagy felsőbb évesek voltak. — mondta Schütt Manyi a külkereskedelmi kör vezetője. Azt hiszem, ha már az első alkalommal sem volt ennél

nagyobb érdeklődés, akkor az igények felmérésében lehetett a hiba. Másodszor már senki nem jött el.

NAGYON NEHEZ VALAKIBŐL közösséget formálni, ha azok görcsösen tiltakoznak ellene. Pontosabban: rengeteg első-s megvan az évfolyamközösség kialakításának igénye, de nem tartják megfelelőnek az instruktorok által kezdeményezett módszert. Arról sem tudok azonban, hogy bármilyen javaslat született volna egyéb formák kialakítására, akárcsak azért is, hogy már a kezdet kezdetén segítsük az évfolyamvezetőség munkáját. Ők ezt a témát szívügyüknek tekintik, de elég nehéz 7 embernek 500 kívánságot összehangolni.

A nyelvi kör alakítása még az instruktorok ötlete volt, de vezető hiányában sajnos még nem lehetett beindítani. Jelenleg a bridzs- és a sakkkör is vezető, illetve időpont-gondokkal küzd. Az ÉV ötle-

tei között természetjáró, színjátszó (Trihor Attila vezetésével), Sci-fi, (Erdélyi Tibor vezetésével) filozófia (Létről, nemlétről, halálról) és irodalmi önképzőkör (Bakó Tamás vezetésével) szerepel. Ötleteikkel, javaslataikkal az ÉV bármely tagjához fordulhatok!

Ők megpróbálnak „étlapot” nyújtani, de ha mi megint mindent elutasítunk, akkor már nekünk kell jobbat találnunk. Ha tudunk — ám legyen! Szervezzünk olyan érdeklődési kört, amelyet csak akarunk, örömmel várják. Ha viszont — és eddig úgy tűnik — nincs jobb ötletünk, akkor találjuk meg helyünket az adott — és nem akármilyen — keretek között!

Az ÉV és az instruktorok mindent megtesznek, hogy ebben segítségünkre legyenek, és azt hiszem, erre a segítségre szükségünk van. A többi már csak rajtunk múlik.

Frenyo Andrea

Rég elmúltam 60 éves ...

Státus nélküli szerkesztők

„Megkülönböztetett figyelemmel foglalkozunk a tehetséges fiatalokkal.” (Elhangzott az egyetemi pártbizottság 1980. évi küldöttértekezletén.)

Lapunk rendszeres olvasói nem először találkoznak Béli László és Mislivetz Ferenc nevével. Körülbelül másfél évvel ezelőtt a fejlődő országokról készült körinterjúnk keretében szólaltattuk meg többek között őket is. A két diák neve annál is inkább feltűnést kelthetett, hiszen jelentős szaktekintélyek társaságában szerepeltek. Pontosabban nem először és nem is utoljára jelent meg a nevük dr. Marton Imre és dr. Szentes Tamás egyetemi tanárok neve mellett, hiszen velük együtt szerkesztői annak a szöveggyűjteménynek, amelynek Fejlődés — tanulmányok címmel, már a negyedik kötete jelenik meg.

A szerepkör és természetesen a velejáró feladat egy egyetemi hallgató számára rendkívül imponáló, felemelő,

sőt irigylésre méltó lehet. Irigylésre, már csak azért is, mert mint a fehér holló, olyan ritka egyetemünkön a tanári munkakapcsolat. Hogy miért? Részben talán ez az írás is választ ad erre a kérdésre.

— Már az egyetemi felvételnél az volt a szándékom, hogy gazdaságtörténettel foglalkozzak — eleveníti fel a kezdeti lépéseket Mislivetz Ferenc.

Hasonló elhatározással jelentkezett Béli László is egy évvel később, 1976-ban a tanár A szakra. Mind a ketten Berend T. Iván spec. kollégiumára jártak, majd az itt elkezdett munkát folytatták a bölcsészkar történelem szakán. Berend T. Iván ajánlásaival párhuzamosan két egyetemen tanulhattak nagy érdeklődéssel.

Érdekelte őket a filozófia, a politikai gazdaságtan, a világgazdaság és a politológia.

— Úgy tűnt, az elmaradott-

ság kutatása az a legtagabb keret, ami összekapcsolja az egyetemen tanultakat — folytatja Béli László. — Így kapcsolódottunk be a Marton Imre és Szentes Tamás által irányított alternatív tárgyak tanulmányi munkájába.

És ekkor fedezték fel maguk számára azt a lehetőséget, amivel megerősíthették azokat a szálakat, amelyekkel a két tanárhoz kapcsolódhattak.

★

A politikai filozófia Marton Imre tanár úr alternatív tárgya a fejlődő országok különböző időszerű elméleti-ideológiai áramlatainak bírálatát és elemzését adta. Sajnos a bíráló művekkel nem volt módjuk megismerkedni, mivel azok sokszor még eredeti nyelvükön sem voltak elérhetőek. Emiatt eléggé akadozott is a szemináriumi munka, mert a vitához elengedhetetlenül szükség lett volna a vitatott nézetek eredeti ismeretére. De Szentes Tamás, a fejlődő országok világgazdasági problémáival foglalkozó alternatív tárgyanál is voltak hasonló problémák. Csak távlati elképzelés volt, hogy Marton Imre készít egy szöveggyűjteményt, amely magyar nyelvű válogatást adott volna a legfontosabb szóban forgó művekből. Az órákon többször is beszélgettünk róla.

Végül is a két fiú vállalta az ötlet megvalósítását. Például szolgált a szociológiai kutatócsoport által készített szöveggyűjtemény arra, hogyan lehet ilyet csinálni. Nyelvtudásuk hozzásegítette őket, hogy a feladatnak eleget tudjanak tenni. Béli László oroszból és franciából, Mislivetz Ferenc angolból és németből fordít.

— Természetesen nem minden előzmény nélkül kezdtünk munkához. Az ELTE jogi kara tud. szoc. tanszékének kutatói profiljába a fejlődő országok is beletartoznak, s így a fejlődő országokkal kapcsolatos irodalmat is fordították. Ezekre a fordításokra alapozva kezdtük el a munkát.

— Mennyi időt igényelt egy-egy kötet szerkesztése?

— Két-három havi munkát. A fordításra — tekintve az igen alacsony fordítói díjakat — félig-meddig szívességből, vagy nyelvgyakorlás céljából egyetemisták vállalkoztak legtöbbször. A mi dolgunk volt, hogy az esetleges nyelvi és szakmai problémákat — volt belőlük bőven — kijavítsuk. A kötetek általában 500 oldal terjedelműek, így elképzelhető, hogy mennyi munkát jelentett nyomdakész állapotba hozni egy-egy példányt, hiszen a megjelenésekkel együtt tanultunk bele a szerkesztés-

Fotó: Balázs Gusztáv

Az eszperantó haszna

Több reagálás is érkezett lapunk 1980. szept. 18-i számában megjelent „Mi újság a nyelvi piacon?” című cikkhez. Olvasóink elsősorban az iránt érdeklődtek, hogy jelenleg milyen más gyakorlati haszna van az eszperantónak azonkívül, hogy elsajátítása megkönnyíti más idegen nyelvek tanulását.

A kérdéssel felkerestük Kóródy Zsófiát, a Magyar Eszperantó Szövetség Ifjúsági Bizottságának alelnökét.

— Az eszperantót természetesen lehet hasznosítani a gyakorlatban is. Enélkül nem is tudna továbbfejlődni a mozgalom, márpedig az utóbbi időben jelentős előrelépések történtek a világ számos országában. Az eszperantó elsősorban a fiatalok és különösen a diákok között válik egyre népszerűbbé, az elmúlt néhány évben sorra alakultak a különböző országokban az eszperantista diákkörök — mondotta Kóródy Zsófia.

— Konkrétan hogyan hasznosíthat az eszperantó ezt a fiatalokat?

— Az eszperantista fiatalokat az Eszperantista Ifjúsági Világszervezet (Tutmonda Esperantista Junulara Organizo — TEJO) fogja össze. A TEJO-nak a világ 32 országában vannak tagszervezetei és számos további országban egyéni tagjai. A TEJO különböző szolgáltatásokat nyújt az eszperantista fiataloknak. Ilyen például a Koreszpondo Servo (Levelező Szolgálat), amely segítséget nyújt a levelezni óhajtó fiataloknak, hogy érdeklődésüknek megfelelő partnert találjanak. A Paszporta Servo (Útlevelező Szolgálat) segítségével pedig az utazásokat kedvelő eszperantóul beszélő fiatalok a világ 48 országában találhatnak ingyenes szállást az adott ország fiatal eszperantistáinál. A Turisma Servo (ezt már felesleges is fordítani) évente megjelenő kiadványban tájékoztatja az érdeklődőket arról, hogy a világon hol, mikor, milyen fontosabb eszperantista rendezvények vannak: kongresszusok, szakmai találkozók, nyaralási lehetőségek, turisztikai rendezvények, építőtáborok stb.

— Mi jellemzi az eszperantista diákkörök tevékenységét?

— Az eszperantista diákkörök az eszperantómozgalom részét alkotják, de természetesen számos sajátosságot is mutatnak. Ezt felismerve a TEJO vezetősége külön bizottságot hozott létre, amely igyekszik elősegíteni, hogy a diákok és fiatal szakemberek is megfelelően ki tudják használni az eszperantó nyelv-

ben és mozgalomban rejlő lehetőségeket. (Egyébként ez a nemzetközi bizottság következő ülését az év novemberében Debrecenben tartja az Oszi Eszperantista Diákforum keretében.) Az eszperantista diákkörök többek között az eszperantónak az egyes tudományágakban történő alkalmazásával, illetve — kisebb mértékben az eszperantó nyelv és mozgalom tanulmányozásával foglalkoznak.

— Magyarországon hol vannak eszperantista diákkörök?

— Több egyetemünkön és főiskolánkon oktatják fakultatív tantárgyként az eszperantót. Budapesten az ELTE-n folyik külön eszperantó szakos képzés. Az ELTE-n kívül eszperantista diákkörök vannak a Budapesti Műszaki Egyetemen, a SOTE-n, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán, Debrecen, Eger, Szombathely, Sárospatak és több más város egyetemén illetve főiskoláin.

— A közgazdász hallgatók saját szakterületükön tudják-e alkalmazni az eszperantót?

— Számos eszperantista szakmai szervezet létezik, pl. orvos-egészségügyi, matematikus, pedagógus, vasutas stb. Közgazdász szervezetről sajnos nem tudok, azonban magam is számos eszperantista közgazdász hallgatót ismerek személyesen — Jugoszláviából, Franciaországból, Szovjetunióból, Kanadából és más országokból. A lengyelországi Łódzi Egyetem Közgazdasági karán is működik egy eszperantista diákkör. A TEJO lapja, a Kontakto, egy-egy számban általában egy meghatározott témakörrel foglalkozik. A soron következő szám témája a különböző gazdasági rendszerek összehasonlítása lesz. Még szakmai érdekességként elmondhatom, hogy Hollandiában nemrég jelent meg egy 9 nyelvű gazdasági-kereskedelmi szótár, amely eszperantó nyelven is tartalmazza a szakszavakat és azok definícióját.

— És egy utolsó kérdés: az MKKE hallgatói hogyan kapcsolódhatnak be az eszperantómozgalomba?

— Minden érdeklődőt szívesen fogadunk a Magyar Eszperantó Szövetség irodájában (Budapest, VIII. Kenyérmező u. 6.). Telefonon is lehet felvilágosítást kérni a 141-078 számon. Levélcímünk pedig: Budapest, Pf. 193. 1388. Megfelelő számú jelentkezés esetén az egyetemen is szívesen indítunk tanfolyamot.

G. I.

Gondolatok a könyvtárban

1100 olvasó a nap folyamán

A könyvtár és a diákok előtt álló problémák miatt kerestem meg Walleshausen Gyulát az egyetem könyvtárának igazgatóját, hogy tájékoztatást adjon a könyvtár jelenlegi és jövőbeni állapotáról.

— Igazgató úr, mikor vette át a könyvtárat és milyen gondjai adódtak azóta?

— 1978. január 6-án jöttem vissza a könyvtárhoz, hiszen 1946-tól 1951-ig „ithon” voltam, előbb mint hallgató, majd mint tanszéki könyvtáros, végül a Központi Könyvtár könyvtárosaaként.

— Milyen a könyvtár technika felszereltsége, pénzügyi adottsága?

— A legtöbb gondot a könyvtár elégtelen ellátottsága, hiányos technikai felszereltsége, berendezése jelenti. Nincs laboratóriumunk, de még mikrofilmárunk se, s egy-egy polc állványzat, vagy korszerű irodabútor beszerzése is nehézségekbe ütközik. Könyv- és folyóiratvásárlási keretünk, a többi könyvtárhoz viszonyítva elég alacsony.

Közismert tény, hogy a mi egyetemünkön az oktatás rendkívül irodalomigényes.

Sok a kötelező és ajánlott irodalom; minden hallgató aligha tudná beszerezni mindazt, ami a tanuláshoz szükséges, ezért nekünk kellett eddig gondoskodnunk 30–40 akár 50 példányban is a tananyag beszerzéséről. Így a költségvetési keretünknek közel a felét a tanulmányi anyag beszerzésére kellett fordítanunk. Ez az anyag néhány év múlva elavul, amit utána ki kell selejtezni.

A könyvtár állományának tulajdonképpeni fejlesztésére tehát a költségvetési keretnek alig több mint felét tudjuk fordítani. Összehasonlításképpen az oktatás sajátosságainak megfelelően a hallgatók ideje megoszlik az előadások, a laboratóriumi gyakorlatok és a klinikai gyakorlatok között, és a belgyógyászati, a sebészeti stb. jegyzet vagy tankönyv elegendő a vizsgára való felkészüléshez. Ezeket a könyveket pedig a hallgatók megveszik. E könyvtárak tehát a keretük túlnyomó részét az állomány gazdagítására, tényleges fejlesztésére fordítják, vagyis a maradandó irodalom beszerzésére. Így tehát azok a normák, amelyek alapján az egyetemi könyvtárak dotációját, ellátottságát hasonlítják össze, könnyen félrevezethetik a felületes szemlélet.

De mi nem csupán egyetemi könyvtár vagyunk, hanem együtt az országos közgazdasági információs központ is. Tehát az egyetemi szükségleteken kívül több tízezer közgazdasági szakember információellátására is gondoskodnunk kell.

Fotó: Balázs Gusztáv

— Sajnos tavaly ősszel az ismert takarékosági intézkedések miatt nem kaptuk meg a póthitelt, sőt beszerzési keretünk is — meg nem indokolatlan — zárult.

Az átmeneti megtorpanás után az idén százezer forint póthitelt kaptunk állománygyarapításra a minisztériumtól, így nem romlott tovább a helyzet. De a múlt évi pénzügyi zárlat következményeit nem tudtuk kiheverni: csökkenteni kényyszerültünk a többpéldányos beszerzéseket és egy éve egyetlen devizás könyvrendelést sem tudtunk leadni.

Ebben a helyzetben különösen fontos, hogy gazdasági hivatalunk mozgósítson minden pénzforrást. Persze tudom, meg kell szokni, hogy az egyetemi könyvtári igények állandóan növekednek, s ami elégtelen volt 10–15 éve — ha egyáltalán elég volt — ma már elégtelen. Mert az a könyvtár, amely nem tart lépést a fejlődéssel (ezalatt értem például a számítástechnika alkalmazását is), hanem csupán azt teszi, amit tegnap, vagy tegnapelőtt — végtelenen lemarad!

— Anyagiilag milyen szervezettől függenek és kinek a támogatását élvezik?

— A könyvtár az egyetemi költségvetésben jelenleg csupán költséghely, tehát közvetlenül nem állunk kapcsolatban a minisztériummal. Költségvetési kereteinket az egyetem közvetítésével ugyan, de a mi-

ról is gondoskodnunk kell. S ha a hasonló feladatkört ellátó információs központokkal vetjük össze dotációnkat, nagyon alulmaradunk.

— Ha ennyi olvasót kell ellátni szakirodalommal, információval, miért nem rendelkezik a könyvtár az ehhez szükséges feltételekkel?

— 1978-ban új épület tervezését határozta el az egyetem. Még ebben az évben közel egymillió forintot póthitelt kapott a könyvtár. Ebből nemcsak ellenszolgálni tudtuk a folyóirat- és könyvtárak emelkedését, hanem egy-két újonnan indult folyóiratot is meg tudtunk rendelni.

Sőt, még két mikrofilmleolvasó berendezésre is jutott a keretből, azzal a szándékkal, hogy 1979-ben megkezdjük mikrofilmlezési programunk megvalósítását: a disszertációkat, kéziratokat, hírlapokat stb. mikrofilmreztjük, mivel ezeket sokan igénylik.

1979-ben megalapozott reményünk volt arra, hogy hárommillió póthitelt kapunk, és ezzel egy-két éven belül a felszerelést kellő szintre emelhetjük volna, és korszerű munkaeszközökkel is gazdagítottuk a könyvtár. (Főnyomó berendezés az olvasóterembe, különböző korszerű irodafelszerelések.)

— December végén bezárják az egyetemet, ezzel együtt önök is bezárnak?

— Az olvasóterem november 10-től lesz zárva, előre láthatólag két-három héttel, mivel a vakolatot kell megvizsgálni, illetve leverni. Reméljük, ez nem tart tovább a jelzett időpontnál. Az olvasóterem felületét nyitva lesz a vizsgaidőszakban.

— A könyvtár kapcsolata milyen az oktatókkal, a hallgatókkal és az egyetem dolgozóival?

— Legjobb tudomásom szerint a könyvtár használóinak túlnyomó többsége megelégedett a könyvtárral, a könyvtár szolgáltatásaival, de erről talán a könyvtár használói tudnának inkább nyilatkozni. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a könyvtár minden használója elégedetten távozzék a könyvtárból, hiszen mi vagyunk az olvasókért és nem fordítva! A könyvtár dolgozóinak tudatában vannak és eképpen cselekszenek.

— Mennyi a napi forgalma az olvasóteremnek?

— Az olvasóterem naponta átlag 550–600-an látogatják, de már volt olyan nap is, hogy 1100-an voltak a nap folyamán. Az olvasóterem zsúfolt, bár ez nem feltűnő, mert olvasóink egy része ülőszámot kér és csak délután jön vissza az olvasóterembe, ezzel a férőhelyet lefoglalja.

(Folytatjuk)

Madarász

be, ami az első köteteken érkezik is.

— Eddig összesen három kötet jelent meg. Terv szerint még hányra számíthatnak az érdeklődők?

— Mindjárt az elején hét kötetet terveztünk. 1978-ban jelent meg először a II. kötet, Történelmi átmenetek és átmeneti társadalmak címmel. A III. kötetben politológiai és filozófiai tanulmányokat jelentettünk meg. A II. és III. kötet után szerkesztettük meg a sorozatnak azt a tagját, amely kritikai tanulmányokat közöl a további kötetekben megjelenő szövegekkel kapcsolatban. Sorozam szerint ez az I. kötet. Most van nyomdában a Fejlődéstanulmányok IV. kötete, amely a tőkés világgazdasággal, az egyenlőtlen fejlődéssel, a világgazdasági válsággal, a multinacionális társaságok szerepével foglalkozik. Előreláthatólag ez ígérkezik az eddigi legérdekesebb kötetnek. Az V. kötet témája az egyenlőtlen csere lesz. Ezt követi terv szerint az első három kötet újranomása. Előzetéseink között szerepel még egy, az osztályválsással és az elit szerepével foglalkozó kötet, valamint a nemzetközi és a regionális kötetek ígé-

nye: Latin-Amerika, Kína, Délkelet-Ázsia, India. Terveztünk még Marton Imre elképzelése szerint egy militarizmussal kapcsolatos kötetet.

— Kinek szánjátok ezeket az olvasmányokat?

— Bármilyen tudományos ágbán, ahol elméletkritikával foglalkoznak, ott szükséges az eredeti művek megismerése. Ez alapelv! Sokszor felbosszantott bennünket, hogy bizonyos témák elsősorban képviselői monopolizálják az új ismereteket. Véleményünk szerint a Fejlődés-tanulmányok típusú kiadványok komoly lépést jelenthetnek az információáramlás demokratizálására felé.

— Milyen módszerekkel válogattok a fordításra kerülő művek között, és hogyan tudtok hozzájutni ezekhez a könyvekhez, folyóiratokhoz?

— Az Országgyűlési Könyvtárban a kutatók számára fenntartott folyóiratokból válogathatunk. A könyvesboltban, könyvtárakban hozzáférhetetlen idegen nyelvű könyvek nagy része Szentés Tamás és Marton Imre saját példányai.

Az Immanuel Wallerstein által szervezett F. Braudel Kutatóközpont a Review című folyóiratot, valamint a Kutatóközpont szemínáriumi anyagait is megküldi nekünk. Így aztán, ha a kötetek nem

is naprakész irodalmat bocsátanak az olvasó rendelkezésére, ezek a tanulmányok mégis sokat jelenthetnek a kutatómunkában, és az oktatásban is.

— Említést tettetek az újranomásról! Hogyan mértétek fel az igényt?

— Főleg az egyetemek, főiskolák marxista tanszékein, az akadémiai kutatóintézetekben, az MSZMP oktatási központjaiban és a megyei könyvtáraknál mutatnak nagy érdeklődést a sorozat iránt. Eddig 2–300, esetleg 500 példányban jelent meg egy-egy kötet, de a negyediket már a fokozott igényekre megfelelően 800 példányra terveztük. Ezek az olvasmányok jól alkalmazhatók ajánlott irodalomként a pg., a filozófia, a tud. szoc. és a szociológia szemínáriumokon. Az ELTE bölcsészkarának szociológiai tanszéke kifejezetten oktatási célra húsz kötetet rendelt. Hasonló céllal igénylik a Debreceni Kossuth Lajos Egyetemen is. A Szentés Tamás által vezetett blokkban a kötet vizsganyag volt. S noha nem várukn országos méretű érdeklődést, abban biztosak vagyunk, hogy az ezres példány mindenképpen elkelve.

— Mi a tervetek ezután? Legutolsó információim szerint úgy volt, hogy itt maradtok az egyetemen.

Megvalósult egy ragyogó ötlet, „s ami még az elkészítés hátteréhez tartozik, hogy

eközben összekovácsolódott egy lelkes közösség” — így nyilatkozott az újságnak erről annak idején Marton Imre tanár úr.

— Mit jelent számotokra ez a munka?

— Rengeteget tanultunk a válogatás, fordítás és szerkesztés közben. Jó volt Marton Imrével és Szentés Tamással együtt dolgozni, és különösen sokat jelentett számunkra, hogy résztvevői voltunk annak az iskolának, amely Szentés Tamás körül alakult ki az alternatív blokkok keretében, ahol Szentés Tamás és Marton Imre megbízásából tartottunk néhány szemínáriumot és előadást is, és ahol a világgazdaság fiatal kutatói többek között a kötetek kapcsán is érdekes vitákat, rendszeres információcserét folytattak. Sajnos ez a kör az utóbbi időben stagnál, sőt mintha elhalt volna.

— Egy évvel ezelőtt merült fel ez a kérdés — tárja fel a fejleményeket Mészlivetz Ferenc. — Úgy tűnt, a vil. gazd. tanszéken hivatalosan is megszerveződik az emaradottság foglalkozó kutatócsoport, ahol ösztöndíjként a mi nevünk is szóba került. Ez akkor konkrét ígéret formájában is elhangzott. Miután én már befejeztem a közigazt., Szentés Tamás tölem kért önéletrajzot, de néhány hónap múltán nem hivatalos formában megtudtam, hogy a tanszékvezető megvétózta a személyemmel kapcsolatos előterjesztést. Olyan indokokkal, amelyek az egyetemen az elmúlt években végzett munkámat nem érintették. Az indokolt, vagy annak hiányát an-nál is inkább furcsállottam, mert Szentés Tamással már három éve együtt dolgozom.

— Az én személyem — veszi át a szót Béli László — a filozófia tanszékénél jöhetett volna számításba, mivel a könyvtár főként nyelvi ismeretekben alapuló munkamegosztás következtében én Marton Imrével voltam szorosabb kapcsolatban. Ez a kérdés azonban nem öltött konkrét formát, és úgy tudom, azóta a gyakorlati státusz is betöltődött.

— Mindez komoly csalódást jelentett nekik. Mert ha már két nemzetközi hírű professzor

sem tudja keresztülvinni azt, hogy a saját maguk által nevelt, nekik kellő fiatalokat maguk mellé vegyék, akkor...

Már-már úgy nézett ki, hogy a sorozat megjelenése is veszélyben forog az egyetemi papirtakarékosság folytán. Szerencsére a jogi karon Magyar György tanszékvezető megszerezte a kiadás jogát, és így a példányszámot is növelni lehetett, sőt ettől az időponttól kezdődően még pénzt is kaptak a szerkesztésért. Meg kell jegyezni, hogy ezzel szemben két és fél évig a közgazdász mindezt társadalmi munkában csinálták.

— Hogy mit hoz a holnap? Lehet, hogy elkallódik a két fiú? Nem szívesen szakadnának el a szerkesztői munkától. Az igaz, hogy ez nem státusz, nem állás, de azt csinálják, amit szeretnek. S noha nem szerkesztőnek, hanem kutatóknak készültek, talán az eredeti tervükről sem mondanak majd le.

Ennyit a két fiatalemberről. És végül általában: nemcsak az a gond, hogy a béli diákból és miszlivetzekből kevés van, hanem az is, gond, hogy az ő példájuk elriasztja még azokat is, akik képesek lennének végigjárni ezt az ígéretesnek nem mondható utat.

H. E.

A „pluralizmus”-ról és a „KISZ”-ről folyó vitához,

avagy reformáljuk meg politikai formáinkat és azok működési mechanizmusát, vagy pluralizáljuk a hatalmat?

I. rész

Az utóbbi két évben több frás jelent meg a KÖZGAZDÁSZ-ban, amely társadalmunk „érdektagságával”, az ebből „levezetett”, „politikai pluralizmussal”, a „monopolisztikus” munkáshatalom általában vagy a szocializmus építési folyamatában való megkérdőjelezésével, burkolat vagy nyílt elvetésének szükségességével foglalkozott. Mindezt, rendszerint

a világméretű és hazai társadalmi változások korábbi eltérő, mai sajátosságával, az ún. monopolisztikus proletárhatalomból fakadó antidemokratikus vagy erősen korlátozott demokrácia megszüntetésének, korlátlanná, teljesé válnak kizárólagosságának szükségességével indokolják.

Mint ahogyan annak idején már Kerekes Sándor is rámutatott, a KISZ-vita mögött is meghúzódik egy ilyen tendencia. Mások nyíltabban, „A leninizmus ma” címmel utasítják — valójában — el a kérdések több vonatkozásában a leninizmust. Olyan is előfordult — és ami a nyíltságot illeti, igen tiszteletreméltó (figyelem, hogy később az előbbi től lényeges eltérő álláspontot fejt ki) —, hogy a szerző érzékelteti: „bizony” inkább a Leninrel vitázó Kautzkykkal ért egyet.

Nem hiszem, hogy van, aki nem tudná, hogy a világban, az utóbbi fél évtizedben igen lényeges változások is végbementek. Létrejöött, hatalmasat fejlődött és megerősödött a szocialista világszisztem. A fejlett termelőerőkkel bíró tőkés világ a magánmonopóliumok korából az állammonopol-kapitalizmus és a nagy nemzetközi monopóliumok korszakába lépett. A gyarmati rendszer széthullott. A „harmadik világ” jelentős részén imperialiszmus ellenes haladó, sőt

szocialista orientációjú hatalmak, kormányok jöttek létre. Vannak számunkra kedvezőtlen tendenciák is. Itt is csak a legfontosabbakra utalva: Az ún. fejlett tőkés országok — lényeges érdekkeltétek mellett is — több tekintetben tartós, szervezett (főleg katonai) szövetséget alakítottak ki a szocialista országok és a szocialista forradalmak ellen. Hosszú időn át a súlyosabb gazdasági válságokat elkerülve, a munkások jelentős rétegeinek is viszonylag magas életszínvonalat tudtak biztosítani. Ahol és amikor csak lehetett, burzsoá diktatúrájukat a polgári demokratikus kormányzati forma különböző változataiban gyakorolják, erősítve és megőrvölve a néptömegek egy részének a liberális demokracizmussal és a „kommunista diktatúrával” kapcsolatos illúzióit, illetve ellenszenvit. Példátnan fegyverkezési versenyt kényszerítettek ránk, döntően a szocialista országok fejlődésének lefékezésére és a szocialista forradalmak feltartóztatására. A harmadik világ jelentős részeit sikerült neokolonialista módszerekkel továbbra is gazdasági érdekszféráikhoz kapcsolni és annak alárendelni. A kommunista világmozgalom és a szocialista táboron belül is, hosszabb és rövidebb ideig tartó, súlyos és kevésbé súlyos ellentmondások keletkeztek.

Ilyen körülmények között szükségképpen merül fel a kérdés:

Milyen változások, módosítások járnak ezekkel együtt a politikai szférában, (és mi nem) az állammonopol-kapitalizmusban, a munkások szövetségi politikájában, a szocializmus felé vezető út, hatalom és kormányzás kérdéseiben. Milyen változások szükségesek társadalmunk politikai rendszerében, a KISZ-ben.

Milyen változások szükségesek?

Lapunk vitájában a kérdések közül sok lényeges és kevésbé lényeges felvetődött, különféle (helyes, részben helyes, részben hibás és szerintem kifejezetten helytelen) válasz, álláspont született.

A magam részéről a sok kérdés közül főként azzal, illetve azokkal szeretnék foglalkozni, amelyekből az derül ki, hogy milyen alapon és irányban akarunk konzekvenciákat levonni korunk és fejlődésünk mai sajátosságaiból. Mert változtatni lehet és kell sok mindenben, a döntő azonban az, hogy mindezeket az új jelenségeket, problémákat, a szükséges változtatásokat milyen elvi-politikai platform alapján vetjük fel és kívánjuk elérni, hogy akkora és olyan irányú, jellegű változásokat akarunk-e, mint — ahogyan már jeleztem — amekkora és amilyen a konzekvensebb és magasabb szinten szocialista, és ilyen értelemben vett tartalmi, érdemi előrelépéshez szükséges, vagy kisebbet vagy nagyobb, és főleg másmit.

Azt, hogy milyen elvi-politikai platform alapján akarunk változtatni (a vitában érintett kérdések körén belül), a leginkább a demokrácia és diktatúra, különösen pedig a proletárdiktatúra, a munkáshatalom kérdéseiben elfoglalt álláspontok fő tartalma mutatja.

Úgy látom, hogy ebben a vitában többen a demokrácia és a diktatúra, valamint a munkáshatalom, a proletárdiktatúra marx, lenini értelmezésébe lényeges pontokat kispolgári szocialista elemeket visznek be, vagy egyszerűen elvetik.

Körösenyi András az, aki ma leninistának tart egy olyan államfelfogást, amely szerint

ten, mintha én az Egyetemi Szemlében közölt előadásomban nem tartanám fontosnak, hogy a munkáshatalom, a kommunista felhatalmazás a tőkés hatalmi eszközöket is befolyásuk növelésére, hogy azt gondolnám, miszerint feltétlen céljuk megteremtési a társadalom nagy tömegei, széles rétegei ellenére a kizárólagos hatalmat, a proletárdiktatúrát. Nyilván nem olvasta el figyelmesen írást — ami persze, még akkor is nagy hiba, ha azt csak megérteni és nem bíráltni, megítélni akarná — és ezért tulajdonít nekem ilyeneket. Ugyanis több mint két sűrű (18—20) oldalon vázoló az, hogy a legfejlettebb termelőerőkkel rendelkező tőkés országok egy részében, valóban

élelődik egy állammonopol-kapitalizmus elleni demokratikus folyamat, amelyet a monopolitöke

Meg lehet-e szüntetni a magántulajdont?

Körösenyi András: A szocializmusoz való átmenethez ma az állammonopol-kapitalizmus esetében szükség van-e a munkáshatalom kizárólagos hatalmára? Meg lehet-e szüntetni a magántulajdont, fel lehet-e építeni a szocializmust, ha a munkáshatalom szövetségében részt vevő valamennyi osztály és réteg egyaránt a hatalom birtokosa lenne? A munkáshatalom hatalma a szocializmus építésének időszakában a lehetséges legteljesebb szocialista demokrácia vagy a demokrácia szükségtelen, indokolatlan, szűkebb korlátozása? A munkáshatalom szövetségi bejegyzésnek abba, hogy győzelme után a munkáshatalom ne ossza meg velük a hatalmat? És igen, miért? A munkáshatalom kizárólagos hatalma nem jelent-e majd azt, ami sok esetben eddig történt a szocialista forradalmak bizonyos periódusaiiban: hatalma birtokában már nem lesz rugalmas, türelmes, vitaköz, meggyőző, együttműködést kereső szövetségesével.

E kérdéskörben először is azt kell tisztázni, hogy Marx, Engels és Lenin, maguk mit értettek proletárdiktatúra alatt. Marx és Engels „A Kommunista Párt Kiáltványát” től mindvégig a munkáshatalom hatalmát értették, az uralkodó osztály szervesen szervezett proletáriátust”, „a demokrácia kivívását”, amellyel a burzsoázia elnyomja, fokról fokra elra-

„Kisebbségi proletárdiktatúra”?

„A proletárdiktatúra minden fajta polgári demokráciánál erősebben demokratikusabb állam, mert csak a volt kizsákmányolók maroknyi csoportja számára diktatúra, a munkáshatalom és szövetségei számára, tehát a rengeteg nagy többség számára demokrácia.” Tehát: a munkáshatalom nemcsak a hatalmat birtokoló munkások számára, hanem szövetségei számára is demokrácia. Ez utóbbit döntően éppen az bizonyítja, hogy bevonnja őket hatalma gyakorlásába, a kormányzásba.

Azt a tényt, hogy a munkáshatalom szövetségeit bevonnja a kormányzásba — lebecsülni a munkáshatalom demokratizmus szempontjából, vagy éppen semmibe venni, és úgy állítani be a dolgot, hogy azokban az országokban, ahol a proletárforradalom győzelmekor a munkáshatalom nincs többségben, „kisebbségi proletárdiktatúra van” és éppen ezért szükségképpen „diktatúra”, a demokrácia és a szabadság elfojtása a többség számára — polgári, kispolgári rágalom.

Lenin szerint még ennél is lényegesebb az, hogy a proletárdiktatúra azért is a lehető legteljesebb, legteljesebb demokrácia, mert csak egyedül a munkáshatalom érdekelt a magántulajdon minden formájának, az osztálykülönbségek minden változatának felszámolásában és ezzel olyan társadalom megteremtésében, ahol valóban nem lesz semmiféle társadalmi egyenlőtlenség, ahol mindenki szabad lesz, szabadon kifejlesztheti képességeit, szükségletei szerint részesedhet a termelt javakból, ahol tehát teljesen kiteljesedett demokrácia (ami a demokrácia elalvásával egyenlő) lesz. Egyetlen más osztály sem mentes a kapitalizmusban ilyen mértékben a magántulajdon korlátaitól. Minden más osztály, réteg demokráciája erősebben korlátozottabb, tartalmilag is és szűkebb körű terjedelmű. Ezért ha a munkáshatalom legfontosabb munkáshatalomként bevonná középtö-

próbál megosztani, visszafordítani. A forradalmi munkáshatalom és folyamatban részt kell vennie, meg kell nyernie a kis- és középburzsoázia nagy tömegeit, el kell érnie, hogy elismerjék a szövetségben vezetőnek, és több fázison át kell közelítenie ezt a szövetséget ahhoz a ponthoz, ahol az antimonopolista, de nem szocialista demokratikus forradalom szocialista forradalomba megy át,

amely szükségképpen a munkáshatalom hatalmához vezet. Azaz: a munkáshatalom ne a társadalom széles tömegei ellenére, hanem azok szövetségében, azok egyetértésével és támogatásával ragadja meg a hatalmat. Ezeket a lapokon szerepel az is, hogy ebben a folyamatban a forradalmi erőknek — illúzióktól — maximálisan fel kell használni a polgári „állammechanizmus” és „struktúra” nyitotta lehetőségeket is. Nem ezekben, hanem a következő kérdésekben van közöttünk nézeteltérés.

adva tőle minden tökélet, kezelve centralizál minden termelési szerszámot és a lehető leggyorsabban növeli a termelőerők tömegét, „Az osztályharcok Franciaországban” című művében is ez áll: „A munkáshatalom diktatúrája” — „a burzsoázia megdöntése.” Lenin Marx-szal és Engels-szel teljesen azonos alapvető tartalommal állította helyre ezt a centralizált marx-angelsi elvet, az opportunistaikkal és a „baloldali” kommunistaikkal szemben, kimutatta azt is, hogy ez nemcsak a klasszikus kapitalizmus, hanem az imperializmus korszakában is szükség-szerű, sőt mivel a monopolkapitalizmus jóval kevésbé liberális, demokratikus, — még határozottabban szükség-szerű, elkerülhetetlen.

„A proletáriátus diktatúrája” — „Marx tanításának lényege” — írja — „nem kormányzati forma”, mint ahogyan a Kautzkykék beállítják, hanem „kormányzati módszer”, hanem „annak kérdése, hogy mi a viszonya a proletár államnak a burzsoá államhoz, a proletár demokráciának a burzsoá demokráciának.”

A demokrácia formája és az illető intézmény osztálytartalmát két különböző dolog. „A proletáriátus diktatúrája csak történelmileg konkrét és tudományosan pontosabb kifejtése a proletáriátus ama feladatának, — hogy „szétzúzassa” a burzsoá államgépezetet”, tehát, amely „már nem is állam a szó szoros értelmében.”

kés és kismagántulajdonos szövetségeit a hatalomba, az nem jelentené az államhatalom demokratikus tartalmának nagyobb teljességét, magasabb szintjét, hanem csak nagyobb lehetőséget arra, hogy ezek a rétegek és osztályok érvényesíthessék a maguk kis- és középmagántulajdonának demokráciáját is, a polgári demokráciát is; más szóval a köztulajdonon alapuló legteljesebb és legteljesebb demokrácia korlátozása következne be.

A demokrácia kispolgári fel-fogása az, amelyik abban látja a demokrácia legteljesebb formáját, hogy a legkülönbözőbb osztályok és rétegek egyaránt részt vesznek a hatalomban. A kispolgári alapon állók el-hiszik, amit a burzsoázia évszázadok óta prédikál, hogy az állam a különböző osztályok „összebékítésének” szerve lehet, hogy a legkülönbözőbb osztályok részt vehetnek a hatalomban, hogy a parlamentben, az általános választójog alapján ez megvalósulhat és ez a demokrácia lényege. A kispolgári szocialista ezen annyiban megy túl, hogy azt állítja, hogy a burzsoázia ezt nem tette meg, de a munkáshatalom megteheti.

A proletárdiktatúra, a munkáshatalom tehát annak az osztálynak a hatalmát jelenti, amelyik helyzeténél és érdekénél fogva a leginkább érdekelt a köztulajdon, az osztály nélküli, szabad társadalom, a kommunizmus megvalósításában, és a munkásoknak is csak annyiban hatalom, amennyiben valóban ezt képviselik. Marxnál és Lenin-nél senki sem tudta jobban, hogy a munkások sem mentesek teljesen a kapitalizmus anyajegyeitől. Különösen egyes rétegei (pl. a lumpenproletáriátus). Ezért mindig nagyon fontosnak tartották azt, hogy a munkáshatalom hatalma a legfontosabb munkáshatalom, a munkáshatalom éicsa-

pata, kommunista pártja vezetésével valósulhat meg csak. A kommunista pártok vezető szerepe tehát — amennyiben persze következetesen képviselik a szocializmust, kommunizmust megvalósító munkáshatalom érdekeit és nem hat rájuk

túláságosan a munkáshatalom egyes rétegeiben és főként szövetségeinek nagy részében meglévő kispolgáriság — elengedhetetlen feltétele a mindenkor lehetséges legszélesebb és legteljesebb szocialista demokráciának.

A diktatúra formái

A proletárdiktatúra ugyanakkor sohasem csak demokrácia. Tiszta demokrácia nincs. Amikor a demokrácia teljessé válik, elhal. A proletárdiktatúra — már említettem — diktatúra a volt kizsákmányolók és szövetségeik felett. Diktatúra azon törekvések felett, amelyek a volt kizsákmányolók kezére játszanak, amelyek — tudatosan vagy nem — lényeges kérdésekben kárt okoznak vagy kárt okoznának a szocializmus építőmépnek. Ez a diktatúra a legkülönbözőbb formát öltethet. Lehet kemény, diktatórikus forma (ellenforradalmi lázadás, polgárháború esetén), de lehet demokratikus is. Volt idő, amikor a diktatórikus forma szükség-szerű volt, volt amikor — különösen bizonyos vonásaiban — a szektás, dogmatikus torzulás is belejárt. A szocializmus építésének előrehaladásával, az osztályellenség szétverésével a munkáshatalom demokratikus gyakorlási formája kerül mindinkább előtérbe, ami nem jelenheti azt, hogy kispolgári demokrácia kispolgári szocialista tartalmi jegyeket felvesz a hatalom társadalmi-politikai tartalmába; azaz nem jelenthet liberalizálódást.

Ha a proletárdiktatúrát az alapvető marx-angelsi-lenini értelemben fogjuk fel, és nem azonosítjuk azt kormányzati diktatórikus formájával, ha figyelembe vesszük a munkáshatalom diktatórikus formájának „baloldali” túlzásaival kapcsolatos önkritikáját, ha nem fogadjuk el azt a polgári beállítást, hogy a munkáshatalom a burzsoá államhoz, a burzsoá államhoz hasonlóan, az általános diktatúrát gyakoroljuk, tehát antidemokratikus, sőt kisebbségi; ha megmondjuk azt, hogy Marx, Engels és Lenin milyen, a kapitalizmusra — és az imperializmusra, valamint a szocializmusra — és a kommunizmusra vonatkozó egészen alapvető és általános összefüggésekből vezette le a proletárdiktatúra, a munkáshatalom elkerülhetetlenségét (amit nemcsak a szűk lehetőségek, hanem azért sem vázolok itt, mert minden hallgatón kötelező tananyaga, tudnivalója) — akkor nem lehet kétséges, hogy a munkáshatalom ma is mindenütt szükséges a szocializmusba

való átmenethez. Korunk új jelenségeiből adódó módosításokat tehát nem itt kell keresni.

A továbbiakban a munkáshatalom, a proletárdiktatúra hatalom gyakorlására, kormányzati formájának egy-két vonására térek rá. Ez a terület a munkáshatalom és szövetségei kapcsolatának a fő terete. A kormányzati forma demokratizmus nagyon jelentős mértékben függ attól, hogy adott esetben kik a munkáshatalom szövetségei, kik ismerekik el hatalmát és vezető szerepét, természetesen úgy, hogy nem mondanak le külön érdekeikről, hanem a szövetség keretein belül annak érvényesítésére törekvesnek. A munkáshatalomnak is tudnia és elfogadnia kell ezt, maximálisan igyekezve kielégíteni ebből mindazt, ami a szocializmus, illetve a kommunizmus felé vezető út alapvető irányát nem veszélyezteti, közben állandóan megtevé minden gazdasági, politikai, kulturális és elméletileg azért, hogy egyre inkább közelítse saját célkitűzéseit. Ellentétben időleges, átmeneti élezzedésekkel hajlékonyan, rugalmasan, az alapirányt nem érintő engedelmekre hajlandóan kell lennie. Erőszakot, diktatúrát csak azokkal, akkor és annyiban szabad és kell alkalmaznia, akik, amikor és amennyiben mindezek ellenére állástal a volt kizsákmányolók szövetségébe. Mindezek be nem tartása hatalmának vezetés mezevesztéséhez vagy elvesztéséhez vezet. Ez jelenti a lealacsonyított biztositókat szövetségei számára is.

Amikor, ameddig és ahol csak a nagyszámú szegényparasztság volt szövetsége, akkor, addig és ott a kormányzati demokrácia nem terjedt ki más rétegekre, osztályokra. De ez esetben is voltak további rétegek (középparasztok, az értelmiségiek egy része stb.), akik semlegesek voltak, sem szövetségei, sem ellenségei: velük szemben sem lép fel diktatórikusan mindaddig, amíg semlegesek maradnak, sőt ezek érdekelt egy részét is figyelembe kell vennie, részleges társadalmi, nem kormányzati demokratikus jogokat biztosítva számukra, és küzdve értük, hogy maga mellé állítsa őket.

Pluralista, dualista hatalmak

Azt gondolom, e téren várható jelentős változások a legfejlettebb, állammonopol-kapitalista tőkés országokban forradalmi harcát folytató munkáshatalom és szövetségei majdani győzelmén. Itt a munkáshatalom szövetségeinek köre az antimonopolista középburzsoáziazt is magába foglalhatja. Ez részben megkönnyítheti, részben megnehezítheti a szocializmusoz vezető utat. Valószínűleg — mint már említettem — jóval több átmeneti formán és jóval hosszabb idő alatt vezetheti el csak a forradalmi munkáshatalom ezt a szövetséges táborát szocialista forradal-mához. Ezen az úton

átmenetileg lehetségesek, sőt szükségesek lehetnek pluralista, dualista hatalmak, amelyekben vagy a munkáshatalom kezdeményez, vagy nem, de vállal, ha van valóságos lehetőség a szocialista forradalomhoz vezető következő lépés eléréséhez. A szocialista forradalom rubrikáját azonban ezekkel a pluralista, dualista hatalmi hatalmakkal nem tudhatják átépíteni.

A középburzsoázia a hatalom egyik birtokosaként sem képzelhető el, hogy lemondjon középburzsoázia létéről, és a hatalom részirtokos kistulajdonosai sem kistulajdonosi mivoltukról.

Innen, a szocialista forradalom csomópontjához való to-

vább lépés nem valószínű, hogy a munkáshatalom és szövetségei egyszerű „meg-egyezése” alapján kerül majd sor, hanem döntően a munkáshatalom vezette és szövetség és az állam-monopolkapitalista burzsoázia osztályharcának objektív logikája, kényszere folytán, amikor a kérdés úgy merül fel, hogy a középburzsoázia rosszabbul járna, ha a monopolitökések és nem a munkáshatalom győzne. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az „alkunak”, a „meg-egyezésnek” nincs itt szerepe, sőt lényeges a szerepe. A munkáshatalom biztosíthatja a középburzsoáziazt, hogy ha kitar mellett a szocialista forradalom győzelme, a hatalom megragadása után bevonnja a kormányzásba, külön részesedést biztosít számukra volt vagyonuk alapján, vagy hogy kifizeti őket, ahogy egyszerűen Marx gondolta, vagy hogy képességeiknek megfelelő munka esetében korábbi tőkés szintjüknek megfelelő személy jöltében élhetnek stb. (Ezek a biztositékok valóban fontos, kimunkálódó kérdések az ezekben a szférákban küzdő munkások, kommunista munkások számára.) Ez esetben a munkáshatalom kormányzati demokratizmusát és mindazt, ami ezzel jár (ahogyan fentebb már érzékeltettem) ők is élveznek.

A kockázat is nagyobb

Ugyanakkor a munkáshatalom azzal is tisztában kell lennie, hogy itt a kockázat is nagyobb. Az erős, hatalmas monopolitökével és szövetségeivel való harc, a szocializmus építése terén adódó nehézségek, hibák esetén nagy-

számú közép- és kistőkés szövetségei nagyobb erővel és hatékonysággal léphetnek fel ellene, árulhatják el a döntő pillanatokban, lázadhatnak fel hatalma vagy szocialista

(Folytatás az 5. oldalon)

A pluralizmusról...

(Folytatás a 4. oldalról)

forradalmi kizárólagos hatalma ellen, megtevésvé még a munkások egy részét is, hogy kizárólagos hatalomhoz való visszalépést, jól hiszi Körösnyi András, hogy a közöttük levő érdekkülönbségek nem mindenkor jelentkeznek ilyen vagy kapitalizmus, vagy szocializmus formában, de azt is tudnia kellene (a chilei és más mai történelmi példák alapján is), hogy ilyesmi lehetséges, sőt van, amikor elkerülhetetlen, még akkor is — ami pedig még Lenin szerint is szinte kizárt dolog —, ha a munkásosztály mindig, minden tekintetben igen rugalmas, türelmes, teljesen helyes elvi szövetségi politikát követ is, sohasem követ el hibát.

Nagyon tanulságos lehet ebből a szempontból az utóbbi évtizedek kínai gyakorlata is. A kínaiak, amikor annak idején áttértek a proletárdiktatúrára, azt széles szövetségi körrel tették, amelybe a nemzeti burzsoázia is beletartozott. Feltehető, hogy ezzel is összefüggnek azok a nagy liberális-revizionista és „baloldali” ingadozások („nagy kulturális forradalom”, majd a legreakciósabb imperialista körök kapcsolatát is keresve a Szovjetunió köré csoportosult szocialista országokkal való éles szembehelyezkedés), amelyeknek évtizedek óta tanúi vagyunk.

(Folytatása következik)

Gondi József docens

A kérdés nyitva maradt

Milyen volt a legutóbbi Polvax? Azt hiszem, elhamarkodott lenne bármilyen sommás ítélettel a helyére tenni, hogy jó volt, vagy nem mondott semmit. Kétségtelen, hogy azok, akik nyencséget, oda-mondogatásokat, direktbb utalásokat vártak, talán csalódtak. Kérdés mennyire lehet jogos ez a csalódottság, amikor ma már elsősorban nem az a vita tárgya, hogy kell-e változtatni társadalmi-gazdasági rendszerünkön. Türelmetlenség az az illuzórikus álláspont, hogy viszonyaink a lehető legjobbak. De túl korai lenne a mélyre ható változásokba vetett remény is. Ugyanis olyan lényegbe vágó kérdésre, hogy melyek lennének ezek, nem kaptunk konkrét választ.

Csalódtak azok is, akik teljes magyarázatot vártak, amelyek ismeretében a valóság bonyolult, ellentmondásos problémái egyértelműen megoldódnának. Tehát miről volt szó? Vendégünk, Berend T. Iván először tartott egy félórás bevezetőt. Történelmi példákon illusztrálta, hogy a nagy világgazdasági átrendeződéseknél nem csupán jó helyzetfelismerésre, jó döntésekre, illetve következetes kivitelezésre van szükség, hanem sok általunk csak részben ismert előfeltételre is. Ilyen például a gazdasági háttér, ezen belül a kereteket megteremtő infrastruktúrális alap, az oktatási, műveltségi színvonal fejlettsége. Legáltalában ilyen fontos szerepet játszik az intézményrendszer, a vállalkozói hajlandóság és bizonyos reaklási mechaniz-

musok. Az alapvető ellentét az alkalmazkodáshoz egyre kényesítőbben szükséges felkészültség és az egyenlőségi eszmé között feszül. Ennek még nem radikális megoldása is nagy társadalmi feszültségeket teremt. Hihetetlenül elmaradtunk a megfelelő vezetőképzési rendszer kialakításában. A főmérnökök egyharmada nem rendelkezik mérnöki oklevéllel, a gazdasági vezetőknel pedig még rosszabb a helyzet. Teljesen új koncepciók alapuló elképzelés az ágazati minisztériumok megszüntetése és az egységes iparügyi minisztérium létrehozása. A történelmileg hosszú időszakok alatt kialakult társadalmi beidegződések a reagálóképesség rendkívül fontos területet. Ilyen az emberek belső fegyvelme, a takarékoskodási hajlam stb. Ezek csak lassan változnak, s megváltoztatásuk mindenképpen tudatos cselekvést igényel. Gazdaság, társadalom, politika olyannyira összefüggnek, hogy a politikai rendszer rugalmassága közvetlenül gazdasági tényezővé válik. A demokrácia és a gazdasági feladatok megoldása szempontjából igen fontos feltétel. Demokráciáról beszélt (bár az előadó ebben végképp nem érezte magát kompetensnek) megemlítette, hogy a tőkés társadalmi kontrollt a munkahelyi demokráciát, a szakszervezetek érdekvédelmi szerepét kell továbbfejleszteni. A tudatos emberi cselekvés jelentőségének hangsúlyozásával zárta bevezetőjét Berend T. Iván. Ezután következtek a kér-

dések. Ezek főként arra irányultak, hogy a szocialista országok rendelkeznek-e az alkalmazkodáshoz szükséges feltételekkel, kellően rugalmas-e társadalmi, politikai rendszerünk. Berend T. Iván szerint fejlődésünk az elmaradottságból való kitörés egyik útja. Ez a politikai hatalom erős központosításával valósult meg. Mechanizmusai meglehetősen mereven reagálnak minden változtatási szándékra. S bár régóta a reformok korát éljük, az előrehaladás nem elég gyors. Ezzel kapcsolatban az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy párhuzam vonható az enyhülési folyamat alakulása és a reformtörekvések sikerei között. Az egyes szocialista országokban a reformfolyamatok csak nagy hullámzásokkal tudnak érvényre jutni. Ez társadalmi érdekütközésekre, feszültségekre vall. Jó példa erre Lengyelország, ahol a reformok sohasem kerültek le teljesen a napirendről, de az intézkedések halogatása miatt az ország kényszerhelyzetbe került.

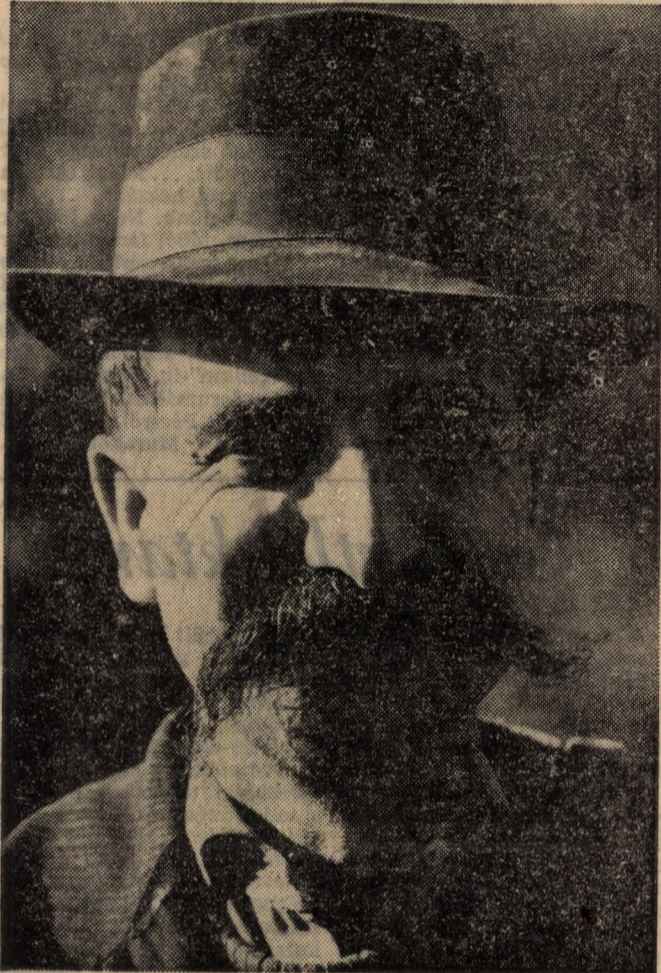
A kérdezők ezután arra igyekeztek választ kapni, hogy a fent említett körülmények között a szocialista országoknak milyen esélyeik vannak arra, hogy helytálljanak az alkalmazkodási versenyben. Az előadó úgy vélte, hogy a tőkés rendszerben nagyobb a rugalmasság és az érdekelttség, ugyanakkor ez nem abszolút és feltétlen a kapitalizmus jellemzője. Az érdekelttség nem mond ellent a társadalmi tulajdonnak. Jólátokba nem kíván bocsátkozni, csak annyit

jegyzett meg, hogy a verseny nem egykapus, de hosszú és mindig vannak kapuk, melyek több gólt kapnak. Valószínűbb azonban, hogy a kérdezők kérdéseik feltételek inkább arra gondoltak, hogy mennyiben akadályozzák a KGST-keretek, illetve az egyes országok nemzeti sajátosságainak, önálló fejlődésének a többiek általi értékelése a reformtörekvések megvalósulását, a sikeres és folyamatos alkalmazkodást.

Saját lehetőségeinkről Berend T. Iván elmondta, hogy bár nincs okunk hurraoptimizmusra, a 68-as reform felé megvalósulása ellenére is nagy helyzeti előnynek tekinthető. Beindultak olyan folyamatok, melyek a közeljövő intézkedéseivel együtt jelentős továbblépésnek tekinthetők. Mint már említettem, ezekről az intézkedésekről vendégünknek nem állt módjában beszélnie. Kár, mert ha a beszélgetés ezen a szálon futott volna tovább, minden bizonytalanságot eloszlatott volna és a Polvax után többen távozhattak volna jó érzéssel. Ehelyett a hallgatóság a továbbiakban jórészt olyan kérdéseket tett fel, melyekre válaszolva Berend T. Iván gyakran apológiára kényszerült, s így a közönség méltán érezhette úgy, hogy válasza csak az általánosságok szintjén mozognak.

A világgazdasági helyzethez való alkalmazkodás szükségességéről nap mint nap hallhatunk. Alkalmazkodni kell, ez kétségtelen. De marad a kérdés: hogyan?

Türei Sándor

Erdélyi cigány Fotó: Fáth Péter

Orvlövészek

Kedves Olvasóm! Megnyugtatlak, hogy haszontalan sorok következnek. Golyóálló melletty se vegyél, új információt — főleg szenzációt — nem ígérhetek, csupán egy betét poháryi körismét.

Az a nehézség, hogy nem tudom már elviselni, hogy unos-untalan, ha kell, ha nem, mindenki puskázik a környezetemben. Gondolataim papírra vetése előtt könnyű szaklányból írtunk dolgozatot. Azért hagytam el elsőnek a termet — nem is végezve teljes munkát —, mert padtársam nem volt hajlandó elvenni ölembe helyezett könyvét, melyből kiírt mindent.

Kedves Diáktársam! Vajon hány sornyi ismeret volna képes saját „kútfődből” meríteni? Hiszen meg sem próbálkozol vele, egyből a könyvhöz nyúlsz. 16 évi tanulás után

sem tudsz megjegyezni egy beharangozott képletet?

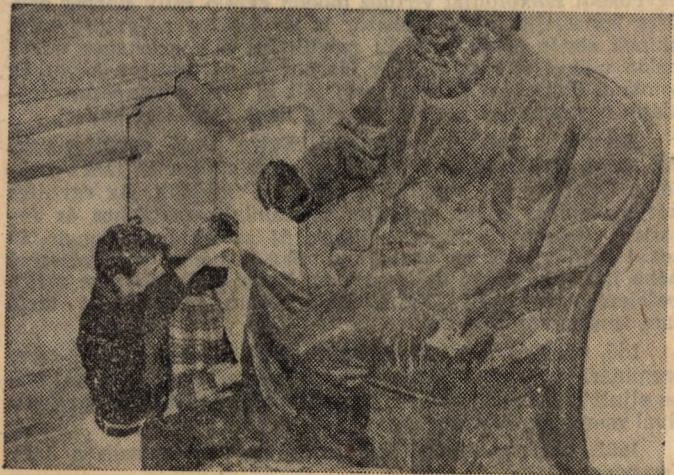
Már a jó képességű diákok előtt is az a tanár „rendes”, aki kimegy a dolgozat alatt, szinte irtózáva valamiféle követelmény állításától. Amikor ennyire kifelé áll már a szemünk — utolsó évekkel szemben — nem lehetne egyszerű tekintve a „jó” jegy előnyeitől, saját magunkat kipróbálni?

Az az állapot, amelyben Te nyugodtan puskázhatsz, engem megoszt minden ambíciótól. Igénytelenségek más okok mellett itt gyengít valamennyiünket. Az alsó évfolyamokon még többen hajtogattuk ezt, a felsőbbekben egyre kevesebben. Én a hátralevő fél-évre úgy érzem, már immunis maradok.

Bennünket büntetnek a puszkázást elnézők! Miért?

—au—

FOHÁSZ

Marx: Na, mi van haver, kevés az ösztöndíj?

A HPCS-k helye, szerepe

(Folytatás a 4. oldalról)

„Visszatérő felvetés az, hogy a pártcsoport-értekezletek nagy része a párttagfelvételi kérelmek tárgyalásával telik el. Oktató párttagjainknak több segítséget kell nyújtaniuk a HPCS-k e munkájához nemcsak a kiválasztásában, hanem a párttaggá nevelés folyamatában is. Arra kell törekedni, hogy végzős hallgatóink felvételére ne az utolsó félévben kerüljön sor, hanem már korábban...”

Külön szól az anyag az I. évfolyamos párttag hallgatóinkról. Ők többnyire a pártcsoportmunkát, egyáltalán a pártélet gyakorlatát az egyetemen kezdik „tanulni”. A munka beindítása az általános kar I. alapszervezet feladata. A pb kéri az alapszervezetet, fordítsanak nagy figyelmet erre a munkára.

Jogos észrevételek hangzottak el a hallgatói párttagokkal folytatott beszélgetéseken arról, hogy az egyes alapszervezeti határozatok csak általánosan kerülnek megfogalmazásra, nem térnek ki a pártcsoportok feladataira. Kifogásolták, hogy a taggyűlésekre sok esetben nincsenek a hallgatói párttagok felkészülve, így nem is kapcsolódhatnak be az ott folyó vitába. Rendszeresebben igényelnék, hogy a vezetőségek kérdezzék meg véleményüket egyes napirendek előkészítésekor — más esetben pedig részletekben tájékoztassák őket a kar oktatáspolitikai és egyéb kérdéseiről.

A vitába több párttag hallgató kapcsolódott be. Szipos Sándor szakkollegiumi tag megpróbálta jellemezni azt a helyzetet, amelyben a HPCS-tagok cselekvési köre egyre inkább szűkül a környező közömbösség folytán. „Társadalmunkban — mondotta — a közvélemény a korábbi stabil állapotokkal szemben mozgásban, változóban van. És ebben a mozgásban a párttag hallgatók nem vesznek részt. A társadalommal kapcsolatos kérdésekre a párttagok az idősebb párttagokat is beleértve nem tudnak választ adni. A vitákban nem kezdeményezők, legfeljebb védekező álláspontok alakulnak ki. Párttag hallgatóink nem tudják megvédeni álláspontjukat ezért könnyen a nyakukba akasztják, hogy karrieristák, esetleg buták.” „Ezekben a vitákban — hangsúlyozta Király László felszólalásában —

Jobban igényeljük a párttagok segítségét. Tanáraink tudják és merjük vállalni a vitát, mert ha hallgatunk ez azzal a veszéllyel járhat, hogy a hallgatók ilyen esetben nem a párt véleményéhez igazodnak.”

Fel kellene készíteni párttag hallgatóinkat, hogy a nekik szegezett kérdésekre válaszolni tudjanak, amíg ez hiányzik, mindaddig kétségbe vonható — Sipos Sándor szerint — a beszámolóban az a megállapítás, hogy párttag hallgatóink állnak legközelebb a hallgatósághoz.

Ennek a problémának a hátterét Dobák Miklós pb-tag igyekezett megvilágítani, amikor hozzászólásában kifejtette, hogy véleménye szerint a hallgatóknál egy elidegenedési tendencia figyelhető meg a felnőtt társadalommal szemben. Társadalmi értékítéleteinkben jelentős változások vannak folyamatban, melyekre az ifjúság rendkívül érzékenyen reagál, míg a felnőtt társadalom mintha nem venne rólok tudomást. Ez kétfejű gondolkodást is jelent. Minden ellenkező véleménnyel szemben ifjúságunk nem közömbös a politikával szemben. Sőt a jól felkészült hallgatók szemében feltűnő, hogy az utóbbi 2-3 évben megfigyelhetően az egyetem párttagok oktatói, vezető oktatókat is beleértve tisztelet a kivétel, lemaradnak tőlük. Ezek a hallgatók olyan témákat feszegetnek, mint a demokrácia fokozása, a KISZ-szervezet hatékonysága, a párt monopóliuma, a pluralizmus kérdései amelyekről ők másként vélekednek mint a felnőtt társadalom. És a kétfejű gondolkodás között nő a távolság. Pedig késő akkor kapkodni már, amikor túl nagy lesz a lemaradás — hangsúlyozta Dobák Miklós.

Többen hangsúlyozták az előterjesztett anyag színvonalosságát, így Bikics István is. Felszólalásában hangot adott annak a kifogásának, hogy a kommunista oktatók és kommunista hallgatók viszonya nem rendezett, pedig ez is az egyetemi demokrácia egyik formája kell, hogy legyen. Felvetette az oktatók személyes példamutatásának fontosságát, és beszélt a párttag hallgatók tanulmányi munkájának szervezett segítségnyújtásáról is.

Megyeri Endre egy emlékeztető hozzászólást idézett az év eleji pártértekezletről. Akkor Kurucz elvtárs hangsúlyozta, hogy foglalkozunk kell a tehetséges fiatalokkal. Ezt a figyelmeztetést feltétlenül szem

előtt kell, hogy tartjuk, oda kell figyelnünk és fel kell karolnunk jövőnk szempontjából azokat is, akik nem akarnak párttagok lenni, de értékesek. A hallgatói pártcsoportok munkájához nagyobb segítséget tudnánk adni — mondotta —, ha az oktatók és hallgatók közös pártcsoport-értekezleteket tartanának időnként, vagy ha a HPCS-k egy-egy ülésére oktatókat hívnának meg. Erre már volt példa a tanszéki pártcsoport életében.

A HPCS-k KISZ-munkát segítő tevékenységéről a tapasztalatok alapján kijelentette Tózsér István SZET-es párttag, „hogy az egyetemi KISZ-munka ma nem olyan, hogy a KISZ-kérdések megoldását vállalni tudja a HPCS. Utalva a KISZ-szervezeti életben beállott fejelemzetlenségre, közömbösségre.

Ádám Lászlónak, a KISZ-bizottság titkárnak viszont az volt a véleménye, hogy a HPCS-knek túl kell jutni a KISZ felszíni jelenségeinek megítélésén. Ma a KISZ-fiatalok jelentős részét nem elsősorban irányítási kérdések foglalkoztatják, hanem ezek mentén komoly tartalmi problémákat vetnek fel.

Az ideológiai-politikai képzésnek kellene igazán segítenie ebben a munkában a párttag hallgatóknak, hogy a vitában általános elveinkkel azonos szellemű válaszokat adhassanak,

hogy az ideológiai tárgyak során elsajátított tudás alapján a napi problémák se maradjanak megválaszolatlanul. Az ilyen magatartással valóban kiemelkednének párttagjaink a hallgatók sorából. A HPCS-k szerepe e feladat teljesítésével a KISZ szempontjából is felbecsülhetetlen lenne.

Olyan dolgok ellen hadakozzunk ma az ifjúság, amelyekket mi is támadunk — mondotta Szabó Kálmán felszólalásában. Amit ma csinálunk tele van szabályozással s mi tagadás van mit kritizálni. És hol tanulja meg az ifjúság, hogy meddig hóbortroghat és hol kezdődik a felelősség, ha nem a mi közönségünkben? Olyan körülményeket kell teremteni, hogy az ellenkezés ne váljon ellenségessé. „A probléma az — mondotta többek között Szabó Kálmán —, hogy sajnos nem látok olyan kezdeményezéseket, amelyek ezt a szel meg-

próbálnák befogni a vitorlába.”

Szarvas László összefoglalójában az ifjúság nevelése kapcsán a párttagok felelőségéről beszélt. A HPCS-k munkáját sok esetben oktatói aktívának gyakran csak kívülről nézik.

Évek óta kérjük oktatóinkat — mondotta Szarvas elvtárs —, hogy felelős párttagként irányítsák hallgatóinkat. Sajnos fő célkitűzéseink nem jutnak el azokhoz, akik érdekében ezek a határozatok gyakran születnek. Válaszban reagált azokra a hozzászólókra, akik a politikai viták fontosságára hívták fel a figyelmet. A hallgatók vitái nem egyértelműek politikailag és ideológiailag is tévedés lenne, ha az ifjúság körében megnyilatkozó mozgolódásokat minden esetben azonosítanánk a pozitív politikaiakkal. A viták helyes mederbe terelésének láncolata, méghozzá elméleti igényességgel, hiányzik.

A hallgatók nevelési kérdésének fontosságát tükrözte a pb. vitája is. De egyáltalán arra is fény derült, hogy nem vált még mindenkinek szívégyévé a hallgatói párttagság ügye. Pedig ez jövőnk szempontjából egyik legfontosabb feladatunk kell hogy legyen. Ezért is javasolta a pártbizottság titkára, hogy a HPCS-k munkájának hatékonyságáról, helyéről, szerepéről szóló anyagot vitassa meg a széles pártközvélemény.

Fontos helyet kell hogy kapjon a pártmegbízások sorában a Polvax-okon való részvétel is. De sokkal jobban oda kell figyelni a jövőben arra is, hogy oktatóink a jó tanári-diák viszony megnyilvánulásaként munkájuk természetes részének kell, hogy tekintés a hallgatói párttagnevelést.

Végezetül arra biztatta a HPCS-tagokat, hogy a politikai életben aktívan vegyenek részt.

A pb végezetül elfogadta a feladattervet melyben szó volt a HPCS tagok politikai oktatásáról, az aktívabb egyéni pártmegbízások vállalásáról, szervezeti kérdésekről, a tagdíjfizetés fejeleméről, a KISZ-szervezet munkájának segítéséről. Célul tűzte a HPCS-k és a tanári-szaktan-kapcsolat javítását és szélesebb körben a hallgatói tagfelvételek előkészítését.

H. E.

„Hajnali” tombolás

Díszközene, kivett képek a feszülő fehér vásznon és fekete színpadon körül: mozi... Még az emberek is sokkal felszabadultabbak, természetesebbek; mintha nem is színházban lennének! Sorbanállás a fordítókészülékért és morajló-zsivalygó sokaság a kapun belül és kívül: fiatalok, akik epedve várják, maradjon néhány hely üresen, hogy őket is beengedjék. Végül a lépcsőket lepik el, az ajtófélfának támaszkodva helyezkednek el... Aztán...

családfői minőségére oly büszke, igavonó természetű, kurgató XX, és a politikai okok miatt elmenekült, lecsúszott, cselekedni, teremteni képtelen értelmiségi alkotó AA harca folyik egymással és önmaguk determináltságával. Akár akarják, akár nem, képtelenek elszakítani a tulajdonképpen már bomló-rothadó nemzeti gyökereiket, nem képesek társadalmi meghatározottságukon változtatni, látszat-lázadásra telik csupán tőlük. A humor, a komikum és a gro-

első az irodalommal való érintkezés; a forgatókönyv ugyanis nem feltétlenül irodalmi alkotás, gyakran csak ürügy a film számára. A második a színészekkel való érintkezés, ami a színházban sokkal intímebb, „valószínűbb”, mint a filmen. A remekművel való érintkezésről van szó. A színházban megvan a lehetőség arra, hogy a film számára elérhetetlen szerzőkhöz forduljak.

Az általam rendezett előadásban a díszleteknek azt a funkciót kell betölteniük, melyeket eleve kijelölök számukra. Egyedüli alkalom aktív kontaktusra a képzőművészettel. Sokszor faggatnak színházi rendezéseim filmszerűségéről, s hogy jó-e, ha a színház a film illúzióját kelti. A film ma ugyancsak kerüli az illúziókeltést, ma már senki sem lepődik meg azon, ha a versben beszélő filmben mesterléltén, azaz teatrálisán beszélnek. A film alakítja, nem imitálja az életet.”

Wajdának ebben a rendezésében maximálisan sikerült elveit megvalósítani, és ezzel a filmszerűséggel új színt, más hatást kelteni. A két színész, Jerzy Stuhar és Jerzy Binczycki visszafogott játéka és szüggesztívítása elfeledtette a fordítókészülék monotonitását. Krystyna Zachwatowicz díszlete atmoszférát teremtett.

Hajnali fél kettőkor fejeződött be az előadás, és a tapsvihar nem udvariasságból erősödött fel újra és újra...

Schütt Margit

„Homlokod melegében”

SZÍNHÁZ

nem megy fel a függöny, hanem rendhagyó módon kezdődik el az éjszakai előadás. Mint a moziban, a vásznonra kivetik a címet: „Emigránci”, és a közreműködők nevét.

A darab rendezője Andrzej Wajda, tehát érhető ez a „film” bevezetés és a nagy érdeklődés. A közönség máris ámulatba esik, „rááll” a krakkói Stary színház hullámhosszára... A vászon meg-elevenedik, egy szürkebbnél is szürkebb, hidegebbnél is hidegebb pinchehelyiséget látunk, hatalmas szennyvízvezető csövekkel, néhány kopott, öszszetákoltt, nélkülözhetetlen bútorokkal, egy ócska falicsappal és mosdóval, egy ládára tett rézsóval és az ablak-talan sötétséget átvilágító lámpával. A Pesti Színház levegője teljes várakozás...

Az Európa Könyvkiadó ez év elején kiadott kötete Mrozek 8 drámáját tartalmazza, köztük az Emigráncikat. De — akinek sikerült jegyhez jutni — láthatta is már a darabot a Játékszínházban Avar István és Garas Dezső előadásában. Sőt, akinek eddig nem sikerült, még mindig megnézheti, hiszen az idén ismét műsoron lesz. De térjünk vissza ehhez a megismételhetetlen, kivételes alkalomhoz, amikor a krakkói színház előadásában tekinthette meg az érdeklődő közönség jeggyel vagy protekcióval rendelkező része az Emigráncikat!

A darab — tudvalevően — remekmű: két szereplő párbeszéde, két emigráns lengyelé, akiket összezárt a sors, és akik elszakíthatatlanok már, ugyanakkor képek egymást a vég-sőkig gyötörni... A paraszt,

teszk, valamint az elvonatkoztatás magaskolája adja a dráma gondolatosságát, izgalmat, feszültségét.

Mit tud ehhez még maga az előadás, a rendező hozzátenni; ez izgatott elsősorban. Andrzej Wajda, akit a lengyel film Mickiewiczként emlegetnek, már pályája első éveiben rendszeresen dolgozik színházakban is. (Filmes pályafutását 1952-ben kezdte.) A magyar közönség erre akkor figyelt el, amikor a „Menvegző” után elterjedt a hír: Wajda nem rendez többé filmet, csak a színházzal foglalkozik. Ezzel kapcsolatban Wajda így nyilatkozott: „Hogy nem rendezek többé filmet? ... Az igaz, hogy az utóbbi időkben erősen a színház érdekel, ám ez nem jelenti azt, hogy lemondtam volna a filmről. Tény viszont, hogy a film világában van. Éspedig nem azért, mert kevés jó film születik. Azért, mert valamiképpen elvesztette a mély kapcsolatteremtési képességét a nézővel. Ma a színházban igazibb, élőbb párbeszéd folyik a néző és a művész között.”

Gdanskban rendezett először 1959-ben egy Vincente Gazzodarabot, majd a „Hamlet” (ugyanitt, 1960), és később a „Menvegző” (Krakkói Stary Teatr, 1963) megrendezése bizonyította, a színház is táptalaj gondolatát kifejezésére. „Színházi és filmrendezéseim módszere ugyanaz” — olvashatjuk egy nyilatkozatát Birkács Gergely róla írt könyvében. — „A színház két olyan kapcsolatot is lehetővé tesz számomra, ami filmben nem mindig valósítható meg. Az

Jazz Jamboree '80 All That Jazz

Október 22–26-ig Varsóban ismét megrendezték a hagyományos Jazz Jamboree-t. Mintegy 30 együttes és szólista gyűlt össze a világ minden tájáról, többek között az Egyesült Államokból, Ausztráliából, Indiából, Hollandiából, az NDK-ból, az NSZK-ból és természetesen Lengyelországból. A Jamboree-nak magyar résztvevője nem volt; csak nagyon kevés zenei egyéniség van jelenleg Magyarországon, aki(k) megfelelő szinten képviselhették volna a magyar jazzt. A Jamboree színvonalát meglehetősen magas volt, ezt még a legkényesebb ízlésű jazz-rajongók sem vonhatták kétségbe. A Lengyel Rádió és Televízió, a LOT és a Jazz Fórum által rendezett találkozót a lehető legjobb szervezés, hangulat és odaadás jellemezte. Mind a közönség, mind az előadók magukénak érezték a fesztívt, mindenki tehetségeket legjavát nyújtotta.

A koncerteket az eddigi gyakorlatnak megfelelően több színhelyen rendezték. A Kultúrpalota Kongresszusi Termében a fő koncertek zajlottak, általában 20 órás kezdési időpontokkal. A koncertek ára 180 és 250 zloty között volt, és számunkra elég nagy meglepetést jelentett, hogy egy este kivételével (Sonny Rollins) közvetlenül a kezdés előtt is lehetett belépőt váltani a pénztárnál. Ez persze nem azt jelentette, hogy ne lett volna telt ház. Ezt azért tartjuk fontosnak megjegyezni, mert sokan azért nem utaztak Varsóba, mert nem volt előre lefoglalt jegyük és szállásuk. (Egyébként a szállásról annyit, hogy csak nagyon kevesen „kényszerültek” — az egyébként jól fűtött — pályaudvaron aludni.)

A többi helyszínen — különböző egyetemi és diákklubokban — rendezték az éjszakai jam sessioneket. Ezek az éjszakai műsorok csak ritkán voltak a szó klasszikus értelmében vett igazi jamek, legtöbbször éjjel 1-től reggel 7-ig tartó — egyébként kitűnő — koncert volt.

Sajnos idő és terjedelemben hiányában nem térhetünk ki valamennyi előadóra, ezért inkább néhány kiemelkedő teljesítményről szólnunk. A kitűnő akusztikájú és technikai felszereltségű terem első napi koncertjén egy nálunk eddig kevésbé ismert lengyel együttes keltett feltűnést a nemzeti hagyományokat és a kemény jazz rockot ötvöző, kitűnő szólókkal tűzdelt, ugyanakkor csodálatos összhanggal felépített produkcióikkal. Zenei világukat talán a Szabados kvartett (Wedding) hangzásvilágához lehetne hasonlítani, azonban különbözik tőle abban, hogy a kompozíciók végül letisztultnak, és hagyományos jazz rock elemekkel kiegészülve új formát nyernek. Oriási sikert arattak, többször ismételték.

Az est nagy érdeklődéssel várt zenésze Joachim Kühn

(NSZK) volt. A világhírű zongoraszólista sokak számára először nem nyújtotta a legkiválóbb élményt (nekünk sem), mivel semmi egyénit nem mutatott. Ennek ellenére játéka kifinomult és tiszta volt, a jazz progresszívabb, free irányzatát képviselve egyfajta „szabad asszociációs gyakorlatot” adott elő. Músora utolsó harmadára magára talált, s neki is nagy sikere volt.

Az első napi koncert legnagyobb élményét Louis Bellson Big Band-jének fellépése jelentette. Az amerikai jazz tipikus irányzatát képviselték; swing, blues, tradicionális és jobb rock zenék váltogatták egymást. A New Orleans-i ritmuskora épülő összeszokott fúvószenét kitűnően egészítették ki a bravúros egyéni teljesítmények, elsősorban Louis Bellson dobolása, aki régebben évekig Duke Ellingtonnal játszott együtt. Volt egy kb. 10 perces dobszóloja, mely laza, de határozott ritmusvezetéssel — európai fülnék szinte hihetetlen — virtuozitásával ragadta el a közönséget.

A második napon lépett fel az egész Jazz Jamboree legnagyobb érdeklődéssel várt zenei személyisége: Sonny Rollins és kvartettje. Ezen az éjszakán egy gombostűt sem lehetett leejteni a Sala Kongressowában. A Sonny Rollins kvartett két és fél órában keresztül tartotta ámulatban a közönséget, s az utolsó fél órában állva ünnepezték a világ egyik legjobb szaxofonosát. Zeneje kifejezetten lüktető, egyenletes kivehető ritmuskora épült. A számok felépítése hagyományos volt: téma — improvizáció — téma. Páratlan élményt jelentettek Sonny Rollins szólói, könnyed, erőködés nélküli szaxofonjátéka, az ötletesség, ahogy improvizációival ízekre szedte az alaptémát. Hihetetlen lazassággal, sajátos felhangokban játszott főleg saját szerzeményeket, de néhány már ismert jazz-standardet is. Érdekes volt, hogy a mikrofon a szaxofonba volt beszerelve, így Sonny könnyedén mozgott a színpadon. Utolsó számát úgy fejezte be, hogy három percig megszakítás nélkül fújta a szaxofont a közönség tombolása közepette. A kvartett másik három tagja külön-külön is világhírű volt, ez kitűnő kísérőjátékukban és ötletdús szólóikban nyilvánult meg. Felejthetetlen élmény volt Sonny Rollins látni és hallani.

A koncert szervezői gondoskodtak külön buszról is, amely a Kongresszusi Teremtől a STODOLA nevű klubba szállította a jam sessionre igyekvőket, ugyanis ott aznap éjjel többek között Zbigniew Namysłowski és Air Condition nevű együttese játszott. Namysłowski Magyarországon is jól ismert zenész, a tőle megszokott igen magas színvonalú funky jazzt játszotta, élénk és vadító improvizációkkal színesítve. Aznap este fellépett még a Sun Ship, valamint a Royal Rag lengyel együttes is. Ez utóbbi jó hangulatú old-timer stílusú zenét játszott.

Péntek éjjel a University of Wisconsin River Falls Ensemble (USA) alapozta meg a session hangulatát. Az egyetemistákból álló big band régi amerikai hagyományokra támaszkodó, pontos hangszerezésű, modern zenét játszott. Róvid, de annál hatásosabb szólók tették zenéjüket izgalmasabbá. India a jazz világában talán nem foglal el előkelő he-

Csillagforgó Vitai András estje a klubban

„Már megint egy szemfényvesztő!” — hangzott az előítélet még az előadás előtt. — Ertsd: A Közgázón az „egy szál ember, egy szál gitár” jellegű műsor sikerét Boros és társai már rég eljárták. Csakhogy igen tévedtek, akik a gitárt látva csehtamásos esetre számítottak! Vitai András a nótákat csupán pihentetőül szánja, meg-megszakítva velük kemény monológját. Keresztbe vetett lábakkal, puha fotelben kényelmesen hátradőlve valóban „a követhetlenségig gyors” ez az ötven perc. Azonnal le kell esnie minden gondolatnak. Ez a szék szélére húzóda, a térden könyöklőve, tiszta aggyal sikerülhet csak. A műsor szerkezete ugyanis nem a hagyományos.

Vitai András monológja az ember, a nemzet és az emberiség lehetősége méltóbb életéről számol a Kányádi-, Farkas-, Csanádi-, Vihar-, Sipos- és Ratkó-vers részleteinek összeállításával született. „Felháborító, hogy egy 12 soros versből elhagyja az utolsó négy sort!” — vélte egy felbőszült hölgy, aki az Egyetemi Színpad „Pisztrángok kara” című erdélyi összeállításra esküszik. Persze! Egy olyan műsorban, amely átfogó képet akar nyújtani a romániai magyar irodalomról Áprily Lajostól Szócs Gézáig, Tamási Arontól Sütő Andrásig, nem lehet egy vers középebe beszúrni egy másikat, vagy a költemény végét egyszerűen elhagyni. De Vitainak egészen

más a célja! Ő nem az irodalomtörténetet akarja szavalva illusztrálni. Beszélgetni akar. Beszélgetni — a magáévá tett verssorokra felöltő gondolatainkkal. Nem könyvnyű! Ráadásul nem tart belemegítést, megmarkolja a vállunkat, és rázza ötven percen keresztül:

...„Tulajdonképpen harcosnak születtem, de mire elvéngeztem a kötelező tanfolyamokat, már nem volt felvétel a Fekete-seregbe.” ...„Légy bátor, de okosan!” ...„Valóságosabb Mária mennybemenetele, mint a nők egyenjogúsága!” ... „Szeressétek az egy-

személyes forradalmakat!” ... „Addig tart az a híres non-komformista láz is, amíg egy valamirevaló összkomfortos állás ki nem kerekedik belőle.” ... „A vesztőhelyen az a főszereplő, aki elveszít mindent, hogy megmaradjon...”

„Újrakezdeni örökösen, mindig előről, megint előről.

Miért? A méltóbb életért.” ... „Kezdem megszokni, hogy a kéz nehezen moccan kézfogásra.” ... „A szabadság ehetetlen.” ... „Düheink csak engedélyezték hűsokba marnak.” ... „Alig van ellenségünk, alig van barátunk.” ... „Látod, Sándor?” ... „A hiteles szó visszakényszerült négy-öt ember közé, és érvénye van akkor is, ha el sem hangzik.” ... „A csoda rendetlenség.” ... „A rend maga a legnagyobb csoda itt a földön...”

Egy szál ember... himzett erdélyi ingben, farmerben áll a dobogó szélén sercegő gyertyák mögött, ... felénk tárt karokkal szól hozzánk, ... beszélget velünk. Néha leül egy hatalmas, fából faragott pókerkockára, megzenésített verseket énekel egy szál gitár kíséretével. Majd felállva újra folytatja a verszöveget, egészen az alcímű szolgált „Titkos evangélium”-ig, amely „Tamasé Jerezsálemből” — és Andráse is Pécsről. Vitai Andrásé. Muraközi Anna

Csoportlélektan

A tanulmánykötet 1969-ben megjelent kiadása e témakör a hazai bemutatása volt, a tájékozódást szolgálta térben az időben — az 50-es, 60-as években megjelent művek alapján.

A 70-es években — éppen a gyakorlati igények nyomására — új elméleti törekvések, kutatási szempontok és eredmények jelentkeztek. A „Csoportlélektan” második kiadása ezeket a felismeréseket körvonalazza. Jórészt az utóbbi évtizedben született új írások alapján három területet követ nyomon e válogatás: az elméleti megfontolásokat, a társadalmi gyakorlat új igényeit és a módszertani változásait. Az új nyugati tanulmányok és a figyelemre méltó szovjet elméleti és módszertani vizsgálá-

tokról készült beszámolók több társadalmi gondra irányítják a figyelmet. A valós munkakörülmények között folyó megfigyelések témái, a munka-situáció-elemzések, a vezetői és vezetettek kapcsolata, a kisebbségi csoportok helyzete, a teljesítmény és a kedvetlenség kérdése, a közösség értékkorientációjának döntő szerepe a tevékenységben stb. a szociálpszichológiai nézőpont jelentőségét igazolják a csoportkutatásban.

Pataki Ferenc új bevezető tanulmányában áttekinti a csoportkutatások újabb fejleményeit, jelzi a megkezdett számos nehézséget mind az elméleti kutatások, mind a módszertan területén, értékeli a marxista szociálpszichológia figyelemre méltó tendenciáit. (Gondolat Könyvkiadó).

lyet, mégis e távoli országot képviselő szextett volt az 1980-as varsói Jazz Jamboree egyik legkiemelkedőbb és legvonzóbb együttese. A Jazz Yatra szextett felállításában semmilyen egzotikus hangszert nem szerepelt. Zongora, dob, basszgitár, szaxofon, conga és egyéb ütőhangszerek alkották a zene instrumentális részét. Az együttes hangzásvilágához elválaszthatatlanul hozzátartozott a zenekar előtt tündelő énekesnő tipikus indiai elemekkel átszőtt keletiesen izgalmas hangja. Az alaphangzás egyéniségét és újdonságát az énekes hang és a szaxofon egybefonódása adta meg. Maga a hangszerezés nem volt keleties, de a dallamok ilyen áramlását, illetve vonalvezetését csak keleten tudják produkálni. A zongora akkordjai például hagyományos jazzt idéztek volna az európai és amerikai jazz-ben még forradalmian újnak számító keleti ritmusok és ének nélkül. Sikerükre jellemző, hogy a közönség háromszor tapsolt vissza őket.

A STODOLA klub záró programját a Novi Singers énekkvartett nyitotta. A világhírű együttes szinte egyedülállóan érdekes harmóniavilágával aratott sikert. Sajátos felhangú interpretációik közül is kiemelkedett a Beatles együttes Fool On The Hill című dalának feldolgozása.

Ezután Bill Harper és szextettje (USA) lépett színpadra. A free jazz irányzatát képviselő együttes játéka lebilincselő volt. A zenekar vezetője, Bill Harper klasszisa mellett mindenképpen szót érdemel a dobos játéka is. Úgy tűnt, mintha ilyen dobolásra nem lett volna képes az, aki nem a jazz országában született. Határozott, feszes, a szerelés minden egyes részét véletlenül kihatású erősen pergetései eksztatikus szintre emelték játékát. Mindamelllett visszatetszést keltett, hogy az egyébként szaxofonját virtuóz módon kezelő Billy Harper egy-egy koncertjük alatt többször is az órájára pillantott, mint akinek sietős dolga van. És megtörtént a koncerteken addig példa nélkül álló eset: Billy Harper és együttese a közönség tomboló ünneplése ellenére sem jött ki újra a színpadra, leg-alább egy ismétlés erejéig. Ez elég nagy csalódást keltett.

Az utolsó fellépő a lengyel Extra Ball együttes volt. Az Extra Ball hétvése fennállása alatt stílusa a jazz rock-tól a Coltrane-féle szabadabb jazz felé fejlődött. Az együttes két prominens egyénisége Janusz Muniak szaxofonos és Jaroslaw Smietana gitáros, akiknek új színeket és hanghatásokat kereső játékára épülnek a néha kemény vonalvezetésű néha lírai hangulatú dallamok. Az Extra Ball fellépése méltó befejezése volt a STODOLA klub három éjszakán át tartó jam session sorozatának.

Idő, pénz és más nehézségek miatt (oroszóra, tud.-szoc. szeminárium) nem tudtunk minden koncertre és jam session-re eljutni, de megpróbáltunk bepillantást nyújtani a jazzfesztíval eseménysorozatába.

1981. október végén Varsóban újra megrendezik a Jazz Jamboree-t.

Simonovits István
König Róbert

KÖZTÜNK ÉLNEK

Meglepődve hallgatom Petjárt, amikor szeméit lesütve arról beszél, hogy ő bizony nemigen forgatja magyar frók, költők könyveit. A világot sem akarom bántani a csendes bolgár lányt (miért éppen őt?), de azért elszomorít kisé. Jó, jó, tudom, a külföldi diákoknak nem könnyű a sora, örülnek, ha a gyakran farszto szakszöveggel megbirkoznak, nem hogy még szépirodalmat is olvassanak.

Nem mondom, nemes elhatározás idegen országban megtanulni egy szakma fortélyait, fogásait, de számotlan esetben azért kétes értékű vállalkozás is ez. Tudunk kiváló magyar szakemberekről — mindennapjaink szinte bármely területéről —, akik különböző országokban szerették ismereteik javát, de az is igaz, hogy többnyire tökéletes nyelvtudással. (Ez általában alapkövetelmény.) A nálunk tanuló külföldiekről ez korántsem mondható el ilyen magabiztossággal, sőt, a tanárok gyakran emlegetik nyelvi bizonytalanságaikat, szerény nyelvismeretüket. Ezt magyarázhatnánk anyanyelvünk körmondfont sajátosságaival, de az egyéves előkészítő kurzus viszonylagos eredménytelenségével is. Ez a körülmény érthetően nehéz helyzetbe hozza az itt tanuló külföldieket.

Keserűen panaszoznak például, hogy nem mernek megszólalni az órákon. Félnék, hogy nyelvi bakijaikat a bennfentesebbek harsány hatóval honorálják. Egy negyedéves vietnami fiú még

most sem tud jegyzetelni

az előadásokon, de már legalább megérti (elsőben még ennire sem futotta).

Egy moszkvai lány, Natasa Tomsina (negyedéves, külkeres) összehasonlító elemzésre is vállalkozik, a tanulmányi követelmények terén. Két évet elvégzett a Lomonosov egyetem közgazdasági fakultásán, itt pedig az elmúlt félévén 4,75-ös eredménnyel zárta.

A közgáz sokkal iskolásabb, mint a Lomonosov — mondja feltűnően szép kiejtéssel —, de ugyanakkor szigorúbb is. Itt azonban jóformán csak magolni kell, otthon viszont gondolkodni is kellett azon, hogy mi miért van. Érdekes, hogy például a Tőkét jobban ismerem, mint a magyarok, nekünk azt az elejtől a végéig el kellett olvasnunk, meg kellett értenünk. Az pedig, hogy a külföldi diákok, mit tudnak hasznosítani a közgázból, az nemcsak az egyetemről függ, hiszen, szerintem, aki akar tanulni, annak van rá lehetősége. Nagyon jó tanárnak tartom például Pármiczkyt, remek előadó Simai, Máttyás, Szentés. Viszont nagyon sajnálom, hogy Berendet nem hallhattam. Talán ide tartozik még az is, hogy nálunk nem lehet annyit hiányozni, mint itt.

Egy harmadéves afrikai srác szerint egyenlőségek vannak az osztályozásban. Úgy tapasztalta, hogy

az európaiak jobb jegyet kapnak.

a fejlődő országbeliek pedig nem tartják olyan okosoknak. A kereskedelmi kar oktatóinak észrevétele szerint az NDK-s hallgatók előképzett-ség, magyar nyelvtudás, szakmai érdeklődés és szorgalom tekintetében kiemelkednek. A fejlődő országbeliek zöme, egy-két kivételtől eltekintve, gyenge közepes tudású, míg az európai szocialista országokból érkezett diákokra rendkívül nagy szóródás jellemző; vannak kitűnők és akadnak, akik teljesen komolytanul veszik a tanulást. A tanárok és diákok részéről felmerült az is, hogy bizonyos esetekben a külföldiek vizsgáit liberálisabban értékelik, mint a magyarokét. Ez a humánus megoldás azonban a tanárok szerint sem hasznos, mert végsősoron a diploma leértékeléséhez vezet, és semmiképpen sem javítja a közgázról külföldön kialakult véleményét.

Egyetemünk persze igyekszik a külföldiek kedvében

járni, könnyíteni a helyzetüket, akár oly módon is, hogy alkalmasint idegen nyelven vizsgáztatják le a rászorulókat, amiben végül is semmi kivételnél nincs, csak éppen idegen nyelvet tudó tanár szükségeltetik hozzá. Mint ahogy ahhoz a kérdéshez is, hogy néhány fontosabb tárgyat angolul, vagy franciául oktassanak. Felmerült az az óhaj, hogy külföldiek is részesülhessenek tanulmányi ösztöndíjban.

Faramuci módon megviseli a külföldieket a tanulmányi birkózás, gyakran mond csődöt az egészségük. Legtöbbször a főgukra panaszkodnak, fáj nekik: a Kinizsi kollégiumra, a Makarenkó és a Veres Pálné helyett. De hát nincs annyira betegszoa a népszerű koleszban, hogy minden

„képzelt beteget”

áthelyezhessenek. De ezzel máris a magánélet kényes szférájába csöppenünk.

A kollégiumi szobákba bekapogtatva, a baráti beszélgetések során főleg a beilleszkedésről esett sok szó újdonsült ismerőseim körében.

Finom, halk muzsika mellett tanul éppen Tran Van Khuyen, 30 éves, közlekedés szakos vietnami fiú. Egy fiókra való gyógyszeres tart; megjárta a háborút. Nyári mezőgazdasági, vagy éppen gyári munkából szerezte (szoba- és honfitársával együtt) egyetlen itteni vagyonát, egy szép hangú Tesla stereo magnót. A havi 1100 Ft-ból, amit kapnak, örülnek, ha a napi szükségleteikre futja. A vietnamiakról még ma is sokan azt tartják, hogy zárkóztak. Pedig most már nincs így. Tran Van Khuyen asztalán ott díszlik egy csinos magyar lány fényképe. „O olyan barátnőjele” — mondja bizonytalanul Tran — „fehérvári lány, s néha szoktunk találkozni. Nagyon rendes természetű. Magyar lányt nem nagyon tudunk feleségül venni, mert ugyan melyikjük jönne haza velünk Vietnamba. A magyar lányok könnyen barátkoznak, de én nem vagyok híve az alkalmi kapcsolatoknak. Szépek itt a lányok, náluk

csak a kínaiak vonzóbbak.

Egyébként én otthon akarok majd családot alapítani. Sajnos még nem voltam otthon, mióta itt tanulok, de egy év múlva már megyek haza.” Egy váratlan mozdulattal előveszi a szekrényből a fotóalbumot és bemutatja a családját, ismerőseit, barátait, miközben igazi hazai csomagéval, jó erős vietnami teával kínál.

A csinos Natasa — róla már volt szó korábban — egy bolgár lánnyal osztja meg a szobáját. „Valahogy jobban kijövünk így egymással, mintha magyar társam lenne. Végül is mind a ketten idegenek vagyunk, könnyebben megértjük egymást. (Ízlesek és pofonok... Petja Petrova egy másik bolgár lány esküszik, hogy jó hatással van rá szobatársnője Juhász Judit, akivel két éve lakik együtt; igazán jól összebarátkoztak, segítik is egymást és Petja éppen most készül Juditkhoz vendégségbe, Fehérgyarmatra). Natasa azzal lep meg, hogy mióta itt tanul, még nem járt senkivel. Arcomat fürkészve meg is kérdi, hogy miért kell ezen csodálkozni: „A magyar lányok között nincs ilyen?” Úgy érzi eléggé elszeparálódnak a magyaroktól már elsőben, hiszen külön csoportban vannak, s ez a későbbiekben sem javul számottevően.

„Moszkvában úgy jártam az egyetemre, mint haza” — me-reng Natasa — „ott nagyon jó közösség volt, itt viszont valahogy mindenki csak az órára megy és ennek mi külföldiek isszuk meg igazán a levét. Nálunk majdnem mindenki az egyetemen törekszik barátot szerezni, szóval

van igény a közeledésre.

Itt legfeljebb csak a szép új szoknyáról, cipőről, frizuráról

esik szó köztünk. Ez a négyöt év a párválasztás miatt is kényelmetlen, 23—24 éves fejjel kezdetünk majd otthon keresgélni. Bár én talán szerencsés vagyok, elég széles a baráti köröm otthon, s amikor csak lehet — félevente — hazautazom. De a párválasztás még ezutánra marad.”

Persze van akinek ez is megoldódott. Igaz, fiú. A kalandos életű 26 éves, zairei Lumumba Okito Lembe már a majdnem két éves Madeleine-Rosemondre névre hallgató kislányával is büszkélkedhet. Családi fészük egy tágasnak ugyan nem nevezhető, de lakható szoba a Kinizsiben. Madeleine-Rosemondé a bölcsődében (a külföldiek cseméjét előnyben részesítik a felvételnél), a Külkereskedelmi Főiskolán végzett felesége pedig munkahelyén a MEDIMPEX-nél. A masszív felépítésű, remek fizikumú Lumumba 1966-ban hagyta el a kényszerűsügből hazáját, tíz évig élt Belgiumban, 1976-tól tanul Magyarországon. „Feleségemet a törökbalinti koleszban ismertem meg: kecskeméti lány. Úgy döntöttem, hogy mielőtt befejezem a külkeren a közgázt (most harmadéves vagyok) hazamegyünk. Feleségem könnyen ráállt az utazásra; ő ott bankban, vagy vállalatnál tud majd dolgozni. Európaiakat szívesen alkalmaznak. Szeretnek küzdeni, harcolni, otthon pedig jócskán lesz részem belőle.” (Az egykori elnök unokaöccse előveszi a térképet és elszántan morfondíroz a politikai helyzetéről, valamint a tennivalókról.) „Tudod, szeretek beszélgetni mindenfelé emberekkel, az úgynevezett egyszerű emberekkel és a kozmászokkal is, jól mondom ugye? Így ismerem meg igazán az országot, sok mindenről beszélnek ezek az embe-

rek. A koleszban nemrég megválasztottak DB-tagokat. Úgy veszem észre, hogy a külföldiek nem nagyon értik meg egymást.

Jobbára az ázsiaiak az ázsiaiakkal, az afrikaiak az afrikaiakkal, az európaiak az európaiakkal szolidárisak, de az európaiak amúgy is eléggé elszigeteltek. Persze a földrészen belül sem mindenki mindenkivel barátkozik. Vannak közöttük is komoly eltérések. Ha nem is nyílt, bizonyos faji előítéleteket is érzek az egyes diákok részéről. Előfordulnak bántó verekedések is, de azért egy-két esetből veszélyes dolog általánosítani a külföldiek modorára vonatkozóan. Gondot jelent a

kevés ösztöndíj

(1100 forintból nem lehet kijönni havonta, igaz ebben nincs benne a koszt, a kvártély), és sajnos a tanítási szünetekben rossz minőségű a menzaétel.”

Jelenleg 35 ország 160 diáka tanul a közgázon. Hiba lenne általánosítva úgy beszélni róluk, hogy a külföldiek. Vannak ugyan közös vonásaik, problémáik, de azért mégiscsak, ahány helyről jöttek, annyifélek, felkészültségüket, szorgalmukat, mentalitásukat és még számos egyéb tényezőt figyelembe véve. Gondjait, közérzetüket tárgyalta november 18-án a kereskedelmi kar tanácsa (86-an tanulnak ezen a karon), november 24-én pedig az egyetemi tanács foglalkozott helyzetükkel. Hasznos, hogy napirendre került ez a kérdés, s remélhetőleg az ott hozott határozatok, melyek helyzetüket hivatottak javítani, meg is valósulnak majd.

Borsi László

Dedikált emlékeim

Az első két negyven éven aluli kortárs közéleti személyiséget, akiről nálunk könyv jelent meg, Szörényi Leventének és Bródy Jánosnak hívják. Koltay Gábor mozaikszerű összeállítása az „első tizenöt évről” 1980 egyik bestseller lesz.

Sok más tényező mellett, a Szörényi Levente és Bródy János nevével is fémjelzett zenei csoport(ok) történetének, működésének, hatásának ismerete nélkül sem érthető meg igazán a magyar valóság elmúlt tizenöt éve.

November 14-én, az Erkel Ferenc Zeneműoltban, dedikáláson találkozott Szörényi, Bródy és Koltay az érdeklődők százával. Negyvenperces várakozás után én is szót váltóhattam a két úttörővel.

Néhány eszembe jut, hogy valójában mindig külső szemlélője voltam annak a történelnek, amelyet Illés-sztorinak neveznek. Részben életkoromnál fogva, hiszen működésük idején hét-tizenöt éves voltam, részben azért, mert falun lakom, ahol lassabban és később kezdett hatni a túlhaladott feletti erőző.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy ez a zene, ez a dallamvilág, ez a szöveg, ez a ritmus rettenetesen, elképpzelhetetlenül, tehát legyőzhetetlenül új volt 1965-től egészen 1973-ig. Ez a zene lett a fiatal-ság választható alternatívája az akkori Magyarországon. A tánczenét az elmúlt évek során lassan ki is számolták!

Diadalútján azért haladhatott könnyörtelenül ez a zenei irányzat, mert sokan támadták. Ilyen közegben élesebb az elszántság, jobb a haladás, mint egy felhígultban. A hatvanas években nem az volt a kérdés, hogy mikor lesz magyar világsztár, hanem úgy-mond az, hogy melyik stílus szolgálja jobban a nemzeti hagyományokat. Burkoltan az, hogy nyugatimádó huligánok

ezek a mai fiatalok! A kérdés-feltevők emlékezetes öngólt rúgtak.

Életkora szerint persze egész korosztályom is csupán Illés-szemlélője lehetett az Illés-korszaknak. A könyv bizonyítja, hogy a mai harminc-harmincöt évesek korosztálya szerepel a 60-as évek koncertképein! A lányok magasra tupírozott konttyal, vagy Tamara-frizurával; a fiúk, csakúgy mint a zenészek, eleinte öltönyben, nyakkendőben... A 22—26 éves korosztálynak nincs saját, új zenéje, zenekara. Legfeljebb azt mondhatjuk, hogy az Illés—Omega-korszak második generációja vagyunk. Es ez nem is baj. Korábban szerettük meg a dalokat, mint ahogyan megértettük volna. Visszafelé ismerjük meg az úttörő lemezeket. Még volt miért átvenni tőlük a „zászlót”.

Mivel átmeneti korosztálynak születtünk, sokan meg sem ízelelték ezt a zenei légkört. Akik igen, újra és újra értelmezzük dalainkat, kutatjuk, hogy miért hagytuk, hogy így legyen? Vers nélküli költöcké csiszolt bennünket ez a zene? Koltay Gábor válogatás-sa segít megértenünk, hogy

B. G.

„Nyakig vagyok ebben a... rohadt Ginsbergben”

A budapesti találkozás emlékére

Manapság a proféták szavait földalattik falán olvashatod, vagy a bérkaszányákén, és a füledbe súgják a néma csönd közepette.” (Simon and Garfunkel: A csend hangjai).

A proféták azért élnek, s néha csoda is esik. Jön egy Pan American-gép, s egy korszak bálványa Hobo mellett áll a színpadon, másnap meg előadást tart a bölcsészkaron. Allen Ginsberg a kettővel ezeltől évtized profétája — nem én mondom, a mítoszát teremtették ilyennek. Nekem egy-nemzedék-társam az apám korosztályából.

56-ban megjelent, elkobzott, betiltott, majd világbajnokká lett verse volt a kezdet, és már soha meg nem tagadható.

Üvöltése nem kellett Amerikának. Költészete ellen „támadást intézett egy falca tudatlan és berezelt seggfej, akinek sejtelméik sincs róla, hogy lesz a vers.” („Az a baj ezekkel a gilisztákkal, hogy egy világot rá nem ismernének a Költészetre, ha ott teremne és fényes nappal rakásra izélné őket akkor sem.”)

Azok fogadták istenükké,

...kiket kirúgtak az akadémiákról, mert bediliztek és obszecn ódákat közöltek a hirdetőtáblák üres ablakain... kik körbe-körbe járkáltak éjfélkor a vasút mentén töprengve merre menjenek és elmentek és nem hullatott könnyet utánuk a kutya se...

kik éhesen és magányosan csavarogták végig Houdsont dzsessz vagy nót vagy hasist keresve kik a Nyugati Parton kerültek elő lenyomozva az FBI-t shortban szakállasan nagy pacafista szemekkel sötét bőrükben erős erotikával felfoghatatlan róprátokat osztogtva... kik lehajították óráikat a tetőről, hogy ezzel szavazzanak az időn túli örökkévalóságra és nap nap után ébresztőórák estek a fejükre az elkövetkező évtizedben...”

Hányan mocskolták őket igaztalanul! Ginsberget, Kerouacot, Keseyt, Corsót, Ferlinghettit, Orlovskyt és a többi száz- ezret.

Voltak a beat nemzedéke, társadalomból kivonulók, zavaros keleti filozófiájúak, züllött kábítószeresek, gyilkos nihilisták, mosdatlanok és erkölcstelének.

Voltak ezzel szemben a beat nemzedéke, McMurphyé, a Hairé, az Eperé, és a Vére, behívóvetők, Johnson-buktatók, pógár-pukkasztók, könnygáznyelők, maguknak zenélők, fegyver ellen virággal indulók, a lét helyett életet akarók. A száz- ezrek, a költőtársak és Ginsberg.

Hozzánk a zenéjük érkezett először, az óhazába küldött furcsa lemezekben, a nyugat felé fordított rádiók hullámhossz- szain. Csak a hangzás hatott eleinte, a szöveget nem értette senki. A virággyerekek lázadása, a társadalomból való kiköltözés, az emberi együttléti nagy ünnepe a tiltakozás nálunk nem kívánatos módja volt.

Ginsberg a Berkeley-egyetem diákjainak élén az oaklandi katonai támaszpont ellen menetelt, lecsukták, az ázsiai háborúk ellen tiltakozott, bebörtönözték, felolvasott, szavalt, nyilatkozatot írt, kivonták a forgalomból, Ken Kesey lakásán egy-egy jam session rendeztek, interjút adott, kerekasztal- vitán vett részt, tüntetésen szónokolt. S közben sok-sok verset írt kapkodva, buszon zötykölődve, zeneelvezés közben. Zsembembe fér az a néhány magyar nyelvű kötet, amelybe

25 év Ginsberg-verseiből egyáltalán válogattak. 67 engedélyezte először — és mind a mai napig utólag — az Üvöltés antológia megjelenését. Ginsberget, s mind a többieket is a közeli kor távolban teremt szociológiai kuriózumának tart- hatták ekkor Magyarországon, s ez ellen az esztétika mené- dékjoga sem volt érvényes.

„Egy szót a politikusokról az én költészetem Angyali Alombeszéd, az égvilágon semmi köze sincsen semmiféle tök- kelítőt materialisztikus vetenyeghez akörül, hogy ki kit durrant le. Az individuális képzelet titkait... hiába akarná megvásárolni az effajta tudatosság, nem eladók ezek és nincs semmi dolguk ezzel a világgal, hacsak az nem, hogy rászorít- sák; egy pillanatra fogja be a pofáját és hallgasson oda a Szférák zenéjére. Aki megtagadja a Szférák zenéjét, az meg- tagadja az embert...”

Az Üvöltés óriási siker lett, így aztán a következő Gins- berg-kötet mintegy 5000 példányára csupán hat esztendődt kellett várni. Az öt Oscar-díjas film Ken Keseyt is szalon- képesé tette Magyarországon, a világhírnév Corso, Ferlin- ghetit magyar fordítását is meghozta. 1978-ban aztán könyv- született a beatnemzedék hippivilágáról. Apró szépségiháza, hogy tíz évvel azelőtt lett volna aktuális.

Az idő azóta letratta nálunk is, hogy „Ginsberg korunk egyik nagy költőjévé emelkedett”. Ekkor egy lírikus Ginsber- get szántak fogyaszthatónak, a viselt dolgai kínossá váltak, mondván, hogy „lírai eredményének holdudvarában másodlagos, mellékes szerep, hogy a hippimozgalom rangos vezér- alakja.” Ovatos várakozás szól a róla 73-ban írott sorokban; mi lesz vele az Irodalom szorításában, ha személyiséggé lesz, miközben társait halál és a társadalmi konszolidáció tizedeli.

54 éves. Nem emlékeiből, és nyugdíjából élő szexilis pró- féta, s nem is fizetett ellenzék. Maj felolvasó körútján sincs egyedül. Megmaradtak kortársai, meg a fiatal rácsodálkozóik. S a verseiben önnön maga.

„Rohadék Ginsberg
Tudni akarom, mi történt azután hogy elrohadtok
merthogy én máris rohadtok
hullik a hajam pocokom van és utálok az egész nemiséget
a mindenség a seggemre nehezkedik túl sokat tudok
és mégsem eleget
tudni akarom mi történik azután hogy meghalok...
van annak haszna valami haszna haszna haszna
halál halál halál halál halál...”

De most még jött, felolvasni, zenélni és élni. Anyja ha- láláról, apja haláláról beszél, mintha külön-külön a gyerme- ket volnának a nemlő helyett. Régi torokszorító friscói zenét kényszerít ócska harmonikájából, bendzsó és gitár peng hozza — házibuli valahol a homályban rég. Vesszenek Colorado atomgyárai! — becsukom a szemem... utolsó levegővétellel mondhatta így a könnygáz-fuldoklás előtt.

Orlovsky derékig érő ősz haja bajnok a mezőnyben. Né- hány versét üvölti: „New York gyűjtsd össze szarod!” „Mé- lyebbre komám!” A bölcsészkar öltönyös előljáróságai veri- tékezve kinlódnak páholyukban.

Rajtuk kívül Csoóri, Eörsi, s mi mindannyian az ismételt- hetetlen pillanat hangulatában kerestük egymás tekintetét. „Es ki akar híres lenni és autogramokat osztogatni, mint valami filmszillag...”

Félszeg kézzel elébe tolt könyveiben és papírfecniken élt majd túl a kezétrása, ziháló — lázító mondatait itt is sok-sok magnóval lopták. Mosolyát, fáradt fintorát, cipőfűzője csomó- ját ezernyi fénykép ellenében kéne tagadnia.

Ereklje helyett a minden reményen túli találkozás em- lékét őrzöm. „Semmi sincs azon túl, amink van — amid volt — oly szánalmas — mégis Diadal, hogy itt voltál és változtál, mint megtört fa vagy virág —”

Molnár Gabriella

Inkognitóban az agrárbálon

A mindenkor friss, második agrárok az agrárbálon első betűként tanulják meg szakuk legfőbb hagyományát, az agrárbálon és pár héttel ezen speciális ismeret elsajátítása után már a gyakorlatba is kell ültetniük azt. Rájuk vár az agrárbálon megszervezése, lebonyolítása. A rendezők minden évben tartanak a tapasztalatosságuktól, hiszen csak az idősebbek elmeséléseire támaszkodhatnak. Egy jó mulatság pedig megalapozhatja a különböző évfolyamokon tanuló csoportok barátságát, együttműködését.

Szép számban gyűltek össze a Kínizsi klubban a mezőgazdaság reménybeli szellemi tökélt, amikor dr. Varga László tanár úr — miután véleményezte a részére feldolgozott eredeti friss tejet (Galgatej? Dabastej? Budatej? Nem sikerült eldönteni.) — megnyitotta a bált november 14-én este 8 órakor.

A vetélkedő hangulata a magánszemélyként érkező tudósítót is magával ragadta. Bár fényképezőgéppel már nem küldhetett haza, egy segítőkésszerű másodiktól tollat azért kapott. A továbbiakról így ír:

Még a vetélkedő előtt megérkezett dr. Vági Ferenc, az agrárgazdasági tanszék vezetője és dr. Módos Gyula.

A versenyző csapatok összetétele teljesen véletlenül alakult ki, a belépőként szolgáló

meghívóért mindenki kapott valamiféle bélyegzős cédulát, ki törpést, ki boszorkányost, és e szerint foglalt helyet.

Kellemesen csatlódtam a versenyszámokhoz. Megszokhattuk már az egyetemista berkeket, kissé érthetetlen, izléstelen játékokat, itt azonban szerencsés módon nem találkozhattunk ezekkel.

Táncverseny kanállal a számban, a kanál pingponglabdával, repülőgép-eregetés, sörhabkeverés — mulatságos tevékenységek. Mások vízzel teli lavórokat hoztak be, melyekben almazsálcakékek úszkáltak, míg a vállalkozó kecskék ki nem ették azokat. A legszebb játék a kívánatos leányok még kívánatosabbá festése volt... Tetszett az afgán diák által betanított tánc is. A másodikok megdicsérték a negyedikeseket, mert azok az előzetes várakozásokkal szemben nem burkolóztak passzivitásba, sőt élen jártak a lelkesedésben.

Bizony meg is érdemeltük, hogy a vetélkedő vége és a disco között elbúcsúztassanak bennünket a fiatalok. A három centiliterke ital mellé egy bélyegzővel ellátott ismételtvizsgajegyet és munkavállalási engedélyt is csempészték a kedves búcsúztatók.

A hajnalig tartó szórakozás elérte célját, másnap már mindenki ismerősként köszöntötte szaktársát.

ZS-V

Kis méregzsákomból

Kiskörúti cukrászda, olasz krémfagyalttal. A perselyre írva vagy, hogy tilos filléretet bedobni. Lám a fagyaltos igazi személyiséggé vált a személytelen forgalomban. O az, aki megitt, valamit és csak aztán fog munkájához. Öntörpénnyel rendelkezik a Magyar

Nemzeti Bank mellett és fellet! Javaslom, hogy mindenki szerelje fel magát ilyen és olyan tekintélyparancsoló tiltásokkal. Például gyalogosok hátra való tábla: Tilos elgáncsolni! — buszon utazóknak: Engem tilos a leszállásban akadályozni!

ZS-V

Pályázati felhívás

A Metallimpex Acél és Fém Kikereskedelmi Vállalat pályázatot hirdet társadalmi tanulmányi ösztöndíjra a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem II., III., IV. éves külker. tagozatos hallgatói részére.

A tanulmányi idő alatt a 7/1972. (IX. 15.) MM sz. rendeletben szabályozott társadalmi ösztöndíjat folyósítjuk.

A Metallimpex a magyar vas- és szénestém-kohászat termékeinek exportjával, ezen termékek gyártásához szükséges alapanyagok importjával foglalkozik, ezenkívül kielégíti a hazai gazdasági élet legkülönbözőbb területeinek igényeit importimport, lemeztermékekben, csőfűzőkben, huzalvezetékekben, csapágyakban stb.

Gazdasági fejlődésünk jövőbeni alakulásának eredményeként, annak elősegítésére az elkövetkező években az eddigieknél még dinamikusabb, lényegesebb feladatok állnak a Metallimpex előtt.

A társadalmi tanulmányi ösztöndíjra pályázó hallgatók — tanulmányaik befejezése után — üzletiéleti munkakörben nyernek alkalmazást.

Elsősorban azon fiatalok jelentkezését várjuk, akik érdeklődnek az egyik legnagyobb külkereskedelmi vállalat termékeit iránt, van-e, érznek a jelenlegi vas- és szénestém-kohászati ipari háttérrel rendelkező vállalat széles skálájú export-import termékeinek forgalmazásához. Továbbá egyéni érdeklődési körükhöz is közel állnak ezen magas műszaki színvonalú termékek.

A vállalat sokoldalú segítségét nyújtja a vállalkozóknak ahhoz, hogy mielőbb hasznos, megbecsült és értékes munkával járuljanak hozzá az ország gazdasági fejlődéséhez.

A vállalatnak új, korszerű székéje van. Üdülője van Balatonföldváron, ádálási lehetőséggel rendelkezik Leányfalu.

Lakásépítés támogatását a kollektív szerződésben meghatározott feltételek mellett hosszú lejáratú, kamatmentes kölcsön folyósításával segítjük.

A KISZ keretében igen élénk és eredményes kulturális és sportélet folyik a Metallimpexnél, amelynek dolgozói — többségükben — 30 éven aluli fiatalok.

Kérjük az érdeklődőket, hogy további felvilágosítás, részletek megbeszélésére a Metallimpex személyzeti osztályát keressék meg személyesen: Bp. XIV., Mátyus 1. u. 17. XI. em. szoba. Telefon: 229-029.

Dr. Heltzig József
vezérigazgató

Hírek

Az egyetemi tanácsülés november 24-én megtárgyalta a nálunk tanuló külföldi hallgatók ügyét. Ugyancsak ezen a napon került sor a külföldi aspiránsok egyetemi problémáinak megbeszélésére. A tanácsülés harmadik rendkívül fontos témája volt a SZET-es hallgatók helyzete egyetemünkön. Az ülésen kialakult vitáról és határozatokról következő lapszámunkban számolunk be.

Párt-végrehajtóbizottsági ülés lesz november 28-án. Napirenden szerepel a politikai oktatás 1980-81. tanévi politikai oktatási terve. Beszámoló hangzik el az egyetemi KISZ pártirányításáról hozott határozat végrehajtásáról, különös tekintettel a patronáló tanári rendszer működésére, valamint a KISZ mozgalmi munkájának segítésére, és végezetül az egyetemi Vöröskereszt-szerve-

zet megalakulásáról hangzik el tájékoztató.

Egyetemi énekkarunk jubileumi hangversenyt tart november 29-én fél 6-kor az Almagázgatói Főiskolán (Ménesi út. 5.), melyre mindenkit szeretettel várunk.

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
I. épület
Felelős szerkesztő:
PARKASINSZKY ÉRALY EDIT
Szerkesztőség:
1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó:
TILL IMRE
igazgató
80-5092. Szikra Lapnyomda,
Budapest
Felelős vezető:
CSUNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

A november ajándéka

A szeptember még nyár, az október az őrök elismert festője, de a november... az már csak csúnya, ködös, szürke öszbúcsú. Így summázzák az emberek általában az őszi hónapokat, mely szerint a legrosszabb helyzetben bizony a november van. Pedig néha csodákra képes az az „ember”!

Két évvel ezelőtt emlékezetesen hosszú ideig köd borította a Kárpát-medencét, szürke volt az élet az ország túlnyomó területén. A szerencsés természetbarátok ugyanakkor életük talán legfelejthetlenebb élményében részesülhettek, ha a nyolcszáz méter magasság fölötti régiókba tévedtek. A legmagasabb csúcsok sora kiemelkedtek a fokozatosan összetömrülő, lejjebb húzó ködből és cseppnyi szigeteknek tűntek a végláthatatlan, vakítóan fehér felhőcecsben. A távoli Eszkon pedig, mint biztonságos szárazföld, a Kárpátok koronája, a Magas-Tátra tündöklő barátságosan.

Az idei ajándék, a két hétig ijesztgető előtél után, 16-án érkezett meg.

Ragyogó, tüzelő napsütésre ébredtem. Szobám fényárban úszott, merőlegesen sütött ablakomra a nap. A hamis téliből a hamis tavaszba tévedt a november.

Tegnap még szeliesen törtem a fejem, most úgy érzem, hogy nem tudnám megbocsájtani, ha nem indulnék el valahová kirándulni. De fél tizkor már hová lehet menni? Egyetlen lehetőség marad, a kerékpár. Hamar letörölgetem a tisztebességes gépet, felújítom a gumikat, műszerreljával abrakoltatom a forgórészeket és indulok. Az első pár kilométeres bemelegítés után fűrgén szalad a kerékpár és derekasan dolgozik a tüdőm.

A határban itt-ott zöldell már a jövő évi búza, nem fél a közelgő téltől. Egy régi óriás dombokat dobált erre a tájra és kapitós, kanyargós utakat terített rá. Egy meredek emelkedő hamarosan pihenésre is szólít.

De nem nyugtatom sokáig, a közelben november piros gyümölcsével igéz, hívogat egy csipkecsere. A finom illatú termésből lekvár, szörp, talán tea lesz, gondolkodom és itt értem meg a november ajándékát, mielőtt továbbindulnék... Régvárt napsütésben Magyarország minden négyzetcentiméterre csodálatos!

B. G.

Taggyűlésre készül a Vöröskereszt-alapszervezet

A Vöröskereszt-alapszervezet alakulásáról egyetemünkön dr. Bikics István a technológiai tanszék vezetője már beszámolt a Közgazdász október 16-i számában. Mire e sorok is megjelennek az előkészítésben résztvevő kollégák segítségével remélhetőleg sokan tájékozódottak már a Vöröskereszt szervezetének célkitűzéseiről. A tájékoztatás érdekében a szervezők elkészítették azt a sokszorosított anyagot, amelyből az érdeklődők képet alkothatnak elképzeléseinkről. A konkrét feladatok megfogalmazására a közeljövőben sorrakerülő taggyűlés hivatott. A szervezésben Bikics István és Harmath Zsigmond irányításával részt vállaltak még: az általános kar részéről Bölöni Istvánné, az ipari karról Gubcsi Lajosné, a kereskedelmi karról Sipos Zoltán, a Nyelvi Intézetből Bak Zsófia, a gazdasági igazgatóság részéről Fodor Imréné, a központi könyvtárból Csonka Éva. A Szakszervezeti Bizottságból Karbuczky Károlyné, a Közgazdász munkatársai közül pedig Madarász György lesz segítségünk. A hallgatókat Kovács Mária KISZ-szervező-titkár, Kiss Zsuzsa III. évf. tanár C-szakos és Stefanovits Mária II. évf. pénzügy-szakos hallgató képviselik.

November végére tervezzük az önkéntes belépés lebonyolítását, majd december elejére előkészítjük első taggyűlést, ahol a konkrét elképzelések megfogalmazása mellett megválasztjuk a vezetőséget is. Többben úgy vélik, hogy a Vöröskereszt feladatai és a szakszervezet, valamint a KISZ-szervezet egyes célkitűzései között átfedések lesznek. Szükségesnek látszik eloszlatni ezt a tévhitet, mert való igaz, hogy bizonyos területeken, pl. véradás megszervezése, nyugdíjasainkkal való törődés nem nélkülözheti a jövőben sem a szakszervezeti felelősök és a KISZ-tagok észrevételeit, javaslatait, de az önálló szervezet létrejöttével nagyobb a biztosítéka annak, hogy a jövőben közösen még többet tehetünk azért, hogy a szervezett gondoskodás még emberközpontúbbá váljék.

A jelenlegi elképzelések szerint a tagdíjak összege egységesen 10,- Ft lesz évenként, a tagkönyv kiváltási díja pedig egy alkalommal 8,- Ft.

További munkánkról a jövőben is tájékoztatjuk az érdeklődőket a Közgazdász hasábjain is.

Csonka Éva

A Közgáz klub műsora

november 27. — december 10.

November 27., csütörtök, 18.30 óra: Polvax: a lengyel eseményekről, azok gazdasági háttéréről. Vendég: Róna Gábor, a Minisztertanács titkárságának főosztályvezető-helyettese, a magyar-lengyel gazdasági együttműködési bizottság titkára. Előműsor: Dévényi Ádám.

November 28., péntek, 19 óra: Pódium: Sándor György: Hintópor című estje.

November 29., szombat, 20 óra: Disco, filmek.

December 1., hétfő, 19 óra: Filmklub: Kobayashi: Harakiri.

December 2., kedd, 19 óra: Filmklub: Fassbinder: Zöld-ségkereskedő.

December 3., szerda, 19 óra: Jazzklub: Új Rákfogó (A Kínizsiben!)

December 4., csütörtök, 18 óra 30 perc: Polvax: Vendég: Puja Frigyes külügyminiszter. Előműsor: diaporáma (Jam session és Rock-koncert címmel).

December 5., péntek, 20 óra: Gólyabál.

December 6., szombat, 20 óra: Disco, filmek.

December 8., hétfő, 19 óra: Filmklub: Menzel: Szigorúan ellenőrzött vonatok.

December 9., kedd, 19 óra: Filmklub Herzog: Bruno vándorlása.

December 10., szerda, 19 óra: Jazzklub.

Ünnepelt a Nyelvi Intézet

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére szervezett műsorral egybekötött rendezvény „rendkívüli” eseményt jelentett a „Makarenkóban”, — ahogy a diákok hívják a Nyelvi Intézetet —, mert mindig rendkívüli jelenség az, ha egy ilyen nagy létszámú intézmény dolgozóinak életében történik valami változás.

Nyelvi Intézetünk nemrég megválasztott szakszervezeti aktivistái bebizonyították, hogy a napjainkban oly gyakran emlegetett „elidegenedési folyamatot” meg lehet állítani. Még egy olyan nagyméretű kollektíva esetében is, mint amilyen a Nyelvi Intézet, van mód arra, hogy a dolgozók a szakmai kollektívális viszonyokon túl, meghiúsítsák emberi kapcsolatokat teremtésnek egymással, ismerjék és átértsék anyai és apai örömeiket, gondjait, magánéletük sikereit, vagy kudarcait.

Néhányan intézeti dolgozóink közül hozzájárultak a november 5-én, délután 4 órától éjjel 12-ig tartó rendezvény sikeréhez.

A Színházterem most nem diákokkal telt meg. Több mint százán jöttek el meghallgatni az ünnepi műsort — amelynek nyelvi jellege most is tükrözött Intézetünk évtizedes hagyományait. (Műsoron voltak pl. a két forradalmár költő; Jevtusenko és Paul Éluard művei orosz, francia és magyar nyelven, az Exodus c. dal nyelvi és történelmi háttérrel bemutatása stb.)

Fehér asztal mellett vidám mulatság követte a műsort. Volt itt jókedv, hangulat, zene, ének, tánc, természetesen koccintás is, de tanár aktivistáink — mindenre felkészülve — tovább szórakoztatták a

Az ünnepi műsor szereplői

vendégeket „ki mit tud, ki mit nem tud” címmel improvizált műsorszámokkal. S itt aztán kiderült, hogy a nyelvtanár milyen sokoldalú, mennyi titkos művészi tehetség, mennyi humor rejlik benne... »köszönjük külön Marika (Horváthné) és Fülös (Fülel-Szántó Endre) tehetséges humoristáink szellemes produkcióit.«

Nagy sikere volt Ilonkának (Nagy Vilmosné), aki a 20 meghívott nyugdíjas kolléga nevében, szibériai népi szokás szerint, gesztusokkal, röviden, de annál mélyebb, őszintébb érzelmeket tolmácsolva köszöntö meg ezt a szép estét.

Mi köszönjük nekik, hogy elfőjték, hogy a már nyugdíjas barátokkal újra feldézhetjük a közös emlékeket, a múltat. Elismerés illeti azokat, akik munkájukkal is hozzájárultak az estünk sikeréhez. Nyelvi Intézet szakszervezete

Néhányan a megjelent nyugdíjas kollégáink közül, akik nézik a november 7-i műsort: Nagy Vilmosné, Kovács Józsefné, Unger Béláné, Végh István

Egy orosz saláta receptjét mutatja be Fodor Istvánné kollégánknak; mellette intézetünk labor-vezetője Víz István türelmetlenül várja a kóstolót